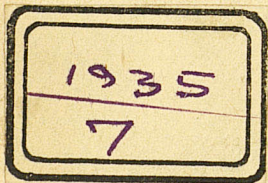

WƏZIRE
NADƏRI

N U B A R

NƏŞRA EYKYMATA ERMƏNİSTANE
RƏWAN ● 1935

1935
7

891 57-2

WƏZIRE NADƏRI

Р-О-Н

NUBAR

Təmürê Xəlil Mûradov

2 - oy Pereulok Fûçka
dom 7, kv. 8

ÉRÉVAN - 375078 - USSR

Tel. 35.10.20 (mal) - 52.97.41 (kar)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿՐԹԵՎԵ ԿՐՄԱՆՉԱ

1935

538-72

REDAKTORE ÇAVDAR
Ç A S Ы M E Ç Ə L I L
TƏMBZ KƏR W. NAĐƏRİ
Nəşr № 3521, təmbə 1286,
glavlit № S 25 tiraz 1000
Nəşrxana İykymate Rəwan
kuea gnuni II-mal №4

DYLÇƏQJA

Əz eumə xırmana kolxəze, bedəre,
Lь we dərə hazьr bu yzvəki dьne,
Əw kal bu bu, hatьbu bər mьrəne,
Bəre, salada ditbu gələk dərde dьne

Əw kolxozeda bь dьl, çəgər dьxəbьti
Runьst, hьlda dəve xуə qəluna vekəti
Zьmьnra qьsə dьkьr dərde byhyrti
Əwi dьgot noli mərəvəki dьl şəwьti.

— Ax! сь zu kal bum,
Wax! сь zu kalbum,
Zь xəbate be ker bum,
Zь həbune be qar bum,

Əz зь kalbune kər bumə,
Ru spi, pьst xar bumə,
Zь dərbdarije şunda mamə
Ymre byhyrti pоşman bumə.

Əze bezьm roze mьn dərbazkьri,
Wəki ty səva hale mьn bьgьri
Aqь e tə şaş bə, əəve tə bьbьn tari
Сьka dьkari bьbini əara vi aqьri.

Nьha dьbezьm, jəko—jək,
Qəsibbum, əz bum eeləkək,

Мън жѣк зи қазанқыр, бѣ зорѣкѣ
Өз зи еди бумѣ хыдане малѣкѣ

Мън и зьне зѣ хѣв ѣздѣкы,
Мън бѣhare зьн ѣжѣке дѣкы,
Ja дѣнези гыран бар дѣкы,
Мън зи қос бѣрб зозане дѣбѣр.

Өз зи дѣсумѣ зозане,
Сѣва зьн нѣминѣ бе харьн
Ҙа нѣкевѣ, сѣв нѣен гыртѣне
Бѣлки қѣда мѣ hesa бе харьн.

Баше бу кырѣки мьн
Рѣж wi бу қызѣкѣ дьн,
Nave қизе ханьм,
Je кыр ѣзизе мьн.

Кыр нѣ шьринтыр бу зѣ қизе
Нѣрдызи жѣк, сѣгѣре де и баве,
Wѣки мьн заньбжа зѣ агане
We бене бѣр хѣлакѣта мьгьне.

Wѣки еелѣкѣк нѣшьга
Ja дѣне зи ку аѣе бѣбьга
Lар сѣре мьн бѣhата бѣр қѣга.
Disa мьне ѣw шьхыл нѣкьга.

Мьне ава зозане ѣгѣраткьга
Сѣгѣк сѣва заре хьѣ бькьга.

Nə dəbumə xylam tıçara
Zar nəđhəştın bərçi bər diwara.

Əz tıçara nə dəsumə zozane,
Səva dərbərx, 3 kar standıne
Mıne bə palətije əw bədana xuy kərgıne
Səva roza igo, ve bərgıne

Bərgın əvə, ı mən gyhdar bə,
Bə neta xəbəra mən aghdarbə,
Hale mən bənidə bəzan bə,
Ku mərgına mən ı tə əjan bə.

Mərgıne kuy qizək u əeləkək bər,
Aqaki əeləkək, age dən həq bər,
Kuy su, qiz su pəşe zi zın mər,
Le mən əsevəkə dıne kər.

Cənd məha şunda disa bum xylam.
Bə dyləki kyl həvalara dəkəlmjam,
Səve həta evare dəfkərjam,
Le əz ı sərg wi həli zi nəmam.

Iza vi aqaji əz lap xarandım,
Fırgə zınəkə bələngaz alandım,
Zınək qiza bərg wi məzın bu
Qələne we xəbata 5 salabu.

Səva aqə dıxəbətım be rəhəti
Mən əw dit ku bumə qaləki kəti,
Mən nə mal səkr,
Nəzi paki dərbazkr.

Хуэзла мын ы вә рога вә іројин бе
Нун ғһиһтһнә вәхта ҫевре ве мәрәме
Вунә худале кәда хуә
Ах! умге суји нае ҫуна хуә.

Хузы мығын һәбә дһнеда,
Калбун-пирбун тһнәбә ҫевреда...

— Өwi хәбәга хуә раһын бь ахин кытакты
Мын әв дитку әәв ғыгын, ьди вәнәкы...

GYNDE MƏDA

Evarəke b̄ həwa xyəş, bina t̄əmb̄z
B̄n işb̄qa hiveda bəgəvbun mer—z̄b̄n
Peş kooperative, bəg kylube
Çiki xəbate dit̄bun u hat̄bune.
H̄nək d̄xəb̄tin sər sek̄r̄na kanije
H̄nəka bhəvra xəbər̄d̄da səva xylije
We ləze n̄škeva n̄zan̄m z̄ ke dəgə
Əmər dəste əli ḡrt ani we dərə
—Əli, s̄ma nae navi kolhoz

Ysa d̄mini fəqir u bələngaz?

Wəgə b̄və yzve kolzoze,
Wəki qarəkə ḡran ze be.

-- Əz navmə yzve koxoze tuçara
Şex Ləzgi te mala mə çar-çara
Dərheq kolhozeda d̄vəzə ḡlja nə
Wəki "qə nə laqi ç̄bləta mərijanə"

Şex d̄got-, 3 məri we z̄ kolzoze b̄şm̄r̄n
F̄tra, z̄kate nad̄n, loma pe d̄ḡr̄n

Z̄ kolzoze zi ty qənci se navə
B̄ gotna xude dəve wane z̄havə.

— Roze əm d̄xun tolma u ləwaş
Əw zi d̄k̄n bəg z̄ke xy kəv̄re aş

Je ky d̄xun kəf d̄k̄n əw əm̄n
Əw̄n, jeky l̄ bəg sərme d̄lərz̄n.

Kəf d̄k̄n sər karabata əm mer u z̄b̄n
Tə b̄gota hun təwle dəwerda d̄şm̄r̄n
Hərro xar̄na məjə katlet u qəjzanə
Hun l̄ bəg nane t̄si mazul manə

Təne çarəke mala təda xar̄n haz̄r bu
Nə Əw zi ysa bu, wəki para tə nə mabu

Je kolxoza mə hənə mi, mən
Həl bə, əvə wən pak navin?

Nənə mə bə maşına te həzər kərən
Nə əw bə mella zəvijada dərən
Əw nən sərə xərgəne həmujə
Edi xarandəna wən bərgə cijə?

Səqa dəcə xəbata mə hesa dəcə
Nun yssa dəcəbətən mal ləwə xərab dəcə.
Tu səwa kəsib əze tə hinkən
Səva rəhətja çane tə dəcəzən

Wəki dəvini ləzət həjə lə kədərə
Səma xue nadi nav we dərə?
Gyh bədə, bəpəher əz təra sə dəcəzən
Səwəky zə səlyfa tə? xərabije navezən

Qə dəcə wəki əz buxum təame
Tu zi buxi nənə tsi, sər daki əvə
Bəsə ti u bərci lə bəsta raze
Səve wəgə ərgə bədə kolxoze.

Səwa kəsib, bərafi tə şirət dəkən
Hərcə kulak, əm zəkolxoze zi dərdəkən
Sərgəxtən lə sər dərbaz kərən
Hərciky bun şex, məllə gyh nədəne

Səmkü roza wənə paşin əwə
Loma yssa xy dəcəspənə wə
Hərciky wən sərə mə kər, əm zəvən
Dərde wən hələ dəcə mə dənən.

Əwan şex, məlla u pira əm dəfrotən
Bə kapitalist u məkədarə dəşəwtandən
Əlo Ty wəgə sər xəbəra mən
Bəvə yzve kolxoze həvə'e mən.

--- Hətta nəha mən şər dəkər u dəgot
Səmky wəki dəbu bəhs, şex dyl dəstot
Edi mən heza ina kər hərci ky tə got
Əwi gəlije təi paşin lap dəle mən sot.

Bira mən zi te, wəki səva çevexun dəretən
Sale cənd çara kəsib-kəsib dəmetən
Wəki nəvisarci həbuja, mənə bənəvisja
Səva kətəna kolxoze dəle mənə hesabja

Edi gəva şex u məllə gəliki bezyən
Əm kəsibe çaba wanda bəbezyən
—Bəra undavən şex, burzu, məllə
Əwana lap wəlgərnə sər kəllə!

Əze bəvəm yzve kolxoze- mala təfaqe
Edi təcəra əm nəvənə həwçi xəlqe
Əz u kyre xy əme perazi hinvən saze
Zəf şamə wəki əm gəhiştən və şəgəze.

Əmər, ty mən həja nəvinə
Həla bre xyə sve pakbə binə
Bostane kolxoze səwa dəkə şinə?
Bə əave dəzəmna dərdəxinə.

KYLAMA ӨЛӨ

Быңтара беџ, бәр сәре бостане колхозе
Дәнге бълуга Өлө мина дәнге сазе
Тәви һәве һеди-һеди, қат-қат бълнд дьбу
Өwi сәр қажде бълуре кыламәк секьрбу
Дәнге бълуре зиз дьле мерьв дьһат
Бьвөгәә зи кыламәкә тәзә һа дьгот:
—Швантija мә бәре бь сәфа u нә хуәшбу
Бәри ььрқа болшевик дунја сәвәгәш бу
Хен зь швантije аоја усса әм дьданә хәbate
Хәbat бу, мә һәзьр дькьр гьһе мә дәрте
Wәxte аоја sole ху дь рекьра
Гәрәке мә зuka дәри le вәкра
Wәki мә бь готьна wi нәкьра
We bare мә зь дара баркьра
Wәki дьбу wәxte standьна һәқ
Аоја ь мә дьбу тәразја нәһәқ
Һәқе мә дьбу шиләк дь сәмақ
Peş we va мә дьstand фәра торақ
Naka hatijә ььрқа болшевика
Azaji дајә һәму мәхлуқа
Әмзи дьхун кәф дькьн
Kulak аоја гәд дькьн

Kolxozeda әз зи шван Һәсо зи шван
Әм һәр дь зи bunә бьлурван
ь мә hatijә хуәш дәвран
Әме һәггә бькьн кәф u сәјран
Әм шван, гаван, u бәгьван бьранә
Зь сәр мә һәмуја сүјә бәре гьранә
Mә proletара сәр ху авит нире һәсьни
Дәвран һат lap ь сәр мә сәкьни.

Өм шыване рөзе колхозеји гандын
Еди ача и бәг зь тө пәверын
Зь тырса тө хуә вадьсерын
Үса дьгөвн рьш хува паныгерын.

ƏRZA ŞƏME "RJA TƏZƏ, RA.

"Ria təzə,, əgər lə tə zəhmət bə zi,
Disa tyji, ky mənəte naki zə kəsi,
Lə hələ mən bənber u lə mən bə rəzi
Nər səwa həvə, bəkə rəhmə lə mən,
Kəsi ty myrwət nəkyr lə mən.

Zarbum qəwma u rəzmama xarandym
Bə male dənə zə kaləkira rəvandym

Ymre mən gəhiştəbu nəha həla zarbum,
Zə həbuu—tynəbuna dənə bə xəbərbum
Roke bəre mən, dja mən, u bave mən
Səmyky bu-bu je avitənə kəvəre mən
Dəst danə dəste həv, kəvəre mən avitən
Zə kaləkira bə rəətəi əz fərotən

Nər səqasi ky əz nə cum, mən inqar ky,
Qərgəre ky wan danibu, mən qəbul nəkyr
Lə mən nəkarəbbu qərar dəjym u bəsəkəlym
Ax! Səma Zə dənə xəlas nəbum u nə mərym
Gəli kəryən jək, bə zore mələd mən gəredan
Rəətəi bər bə mala kale dini çyny peşda dan.

Həla bənber, dəmə mərəki səwa?
Sər standjə, əz bumə zəna peçə
Məllə hazyr bu lə wədərə
Nəkaña mən bəri kərə, dəvtərə

Həwçi mələ xarınok kəgəm
Bə kərin, frotane əz ruc kəgəm.
Dısa je mərə mən maldə həbun,
Se, car zəne wi hələ güh bədə mən,
Həbun se kər, car qız, u dekə wi
Əz ky bəgəm bu janzdə nəfərə wi,
Hər jəke gəlik tər gəlije mən kər
Hər şəv bare mən zə dərə bar kər.

Əw sə merti, zənti bu əz nəzanəm?
Həngi hatəmə və mələ roze nəvinəm.
Bəska vənəgəm por şəna kəm
Sırra xə zə bəre xərə zə nəvəzəm;
Səmkü wana rastije qəlpi tərəkəbən
Əz bələngaz, noli həjwin fərotən.

Na, bəxt rəşijeda tənə əz nınəm,
Bə həzərə bər gəri hənə je minə mən,
Zəf hənə qize dələlə yssa buji,
Lə kəm nınən je noli mənə eşz buji,
Əz nə də gərjam, dəmə gəri
Bə zərə dəmə kale kəti.

Evar ky te dəvə şərə mə,
Mərək u car zən radəvən, bər həv
Aşərə kale meri mə rabu sər pəja
Bədərə ysa ledə pəştə mə təwija
bəri həşuja lə mənə, bəmə səwdeni,
Səvə həta evərə kərmə xəni.

“Rja tәzә, qurbana nave tә bym
Hәla bezә, әze һәta қыңge һабым.
Ах!... әз сь һум bәlki әз бьбујата insаn
Hәta қәңge wa бьminьm ғьrјan.
Өz ғьсui kale nә хуәndi кьгьm
Insaf u мьгwәt реpәz кьгьm.

МУНУВТИ

Rozəkə havine əwravi ləşər eija,
Lə zozana Əgriçə nəv bələkija,
Bəri evare wəxte əsyr pəşti niyro.
Pişke barane dıhatın jəko-jəko,

Raşə gyt dıbu
Dıbu lejl dıqşija
Dıqətə gəlija bəzər dıcu
Həta gynda, nəv zəvija.

Wəxte baran vədəkə,
Ərde kylilka şındəkə,
Raşə tav dıdə, nərmaje dıqşinə
Pəj we tıştəki kəsk-sor dıxyenə.

Zary dıvəzın:

“Kəskəsore bıbinım,
Mışk u mara nəbinım,
Raşə kəvıra sər sərə xura davezın.

Əw hin kərgna məznənə,
Zəf neziki hıba dılanə,
Jək tışte hıız nə kəri,
Ja dın, əvina bə pəra kəri,
Əw həva sımandına bə zor,
Mina dıtına mışk mare kor,
Le hər səja ku hıba dılayə
Mina dıtına kəskəsorejə.

Təşte ysa nav qiz xorta,
Xuzyl nəviskar disa bəditə,
Həlbət, wi zi ditijə, pəşə nəvisijə,
Hənəki nəziki dələ xyəndkara kərije.

Çarna disa zə səre eija,
Məze dəgərt hətə rasta,
Disa tirença roe dəda banija
Dəketə həmu bəst u gəlije.

Mitəna kylilq radəbun
Xyə dəhəzandən səri—səg dəbun.
Dəngə avə, əməna kanija
Mərv le mütəhəjər dəma.

Pəsti barane nav kərmança,
Qiz, buk dəsunə səg əməna-avə
Kənç, çyl, bəg, əməni dəşuştən.
Pəşə səg kəndale avə radəxəştən.

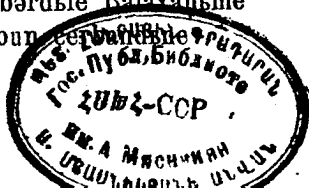
Hənək zi qiz-buke dəlal, hər gava,
Dəsunə səg əməna bəg kanija,
Gövənd dəgərtən, dəlistən,
Laqərđi dəkərgən, dəkənjan.

Nav wanda qizək həjə,
Nave we Balaxanym,
Çəvə rəşən, surətə nəzanym,

Singi duzə, mina bərije
Çəvə gər mina dy gola:
Gola Wane u Sewane,
Əwe hesər dəbarandən,

4017
538-42

Mina ówre av zь bəhra hьldaji
Yssa dьle bь şəwat u kəlijaji.
Ów kəsibjeda məzьn buje,
De u bave
Pirke u xatije
Óvina we ze standьnə,
Bь zere zəg fьrotьnə.
Edi laqьrdija nakə,
Bь əşq dьl şa nabə
Təv həvala xуə qawnakə,
Cəva қьlnakə, por vənagьrə,
Xуə zь həg kəsi vədyьgrə.
Қьvşə,
Dərde we,
Kyla we,
Məraza we, əvi nə, həbandьnə,
Gərəke bьhəbinə,
Paşə dьl şabə, əav bьbinə.
Bərə ówlyьn nav qiz-xorta,
Dərhəq həzкьrьn u həbandьna
Ódətbu nav kьrmançə
Qiz nədyьdan tь mьləta.
Xorta, kьra, lawьka
Nə həbanda zь:
Ermənija tьrka, urьsa
Lь sər gotьna din pərəsta.
Óv həmu bərdьle Balaxanьme
Zuda hatьbun

Өве һәмүзи репөз кыг
Ды һөбанд раҫе мер кыг.
Өве дәрбаз кырна ыләти һыҫт,
Вьзера зива стандije хуө бәрда,
Вьдыле һөбанди dit, мыразе хуәра гьһиҫт?

КЫЛАМА ОКТЈАВЕРИКА

Зьвѣстан су, бѣхар hat,

Өрд рәшбу бәрф һылат

Ҷан һәвално бѣҶвѣн }
Өм говәндәке бѣҶҶн } 2 Ҷара

Өм зыријәта Октябрәнә

Өвләде хәбатқара нә

Ҷан һәвално бѣлизн }
Ҷыл и сосьна бѣҶнн } 2 Ҷара

Ҷан һәвално дәст бѣдн

Өмре тәзә әм сәкн

Wәlate мәје Ҷәврејә }
Wәтәне proletare дьнејә } 2 Ҷара

Дьнја кәвн әм тәзәкн,

Дьнја тәзә әм сәкн

Wәlate мә Ҷен бујә }
Kolhoz teda се бујә } 2 Ҷара

Ҷан һәвално мәзһнн

Ҷерга komsomola әм зедәкн

Дьнја ја мәјә, ја мәјә }
Һәта һәтаје ја мәјә } 2 Ҷара

ӨҢӨВӨ

Roze kə əwraivi-dumanə, bə şylije, məlul.
 Baran dıbarı, av çije eəlykda dıbu gol
 Nav mala da mi u bızıne zarə mai
 Mina qule nəxuəşə madana da bırcıbuji
 Xuə bın heşije konara dıkyıgn, həbın, dıavıtın.
 Xuəja:—jəhə, kışə bıdar u kəvıra ledıxıstın,
 Mera mərr hıldabun çəwıyk dıkolan av nədhıstın,
 Zına mekıyt gırtıbbun, hım—hım sıng dıkytan,
 Zı alije rohılate bına be hedi—hedi dıbat
 Bu şəvərəş, əw duman bu, ky sər obeda gırt
 Lı zozana Aqımbıqane—ware həri zozın
 Həta paıza dərəngi bələkije bərfe ranavın,
 Lı orıta Qərədəoı u Zəjnəlbatane, Cıylaxe
 U əjae feza Qanlı gole, keləka korbulaxe
 Rıja rewıja tera nabə həta məha həzirane
 Zı dəst bərfe, bagər, syr-sərma u dumanə
 Həma we roza baranə — həwa sarə bıduman
 Bərx, pəz u naıxr lı dora obe dıman
 Zı obe jəki-Oro,Çəlal, wərə van mi u bızına bıvə.
 Şıvan hatky həjwane nav mala dərıxə bıvə,
 Məçide Usıvi panzdə salı-şagırt pəra cu
 Pəz bırnə Qərədəoı sər çije kərooıli
 Barane vəkır əw lı sər əije rınlıstın, qıncıli

Məcid:—çəlal, əw sə dəre, ky səre vi eijaji?
 Ha ərdeda kytaji, kizane. cənd salə majə.
 Çəlal:—Дьбезьн əw s-ŋge həspe əgite bəre
 Қор—оқлије qacaxə, ky həta naka majə lə ve dəre
 Дьве зьн - əwi хəлq дьşeland, țalan дькьр
 Зь dəra дьani, вьрада бərav дькьр
 Çəla səre vi eijaji bona wi u əgite wi
 Çije kəla bujə, miua mala wi.
 Pəze зь səgma гьçьfi хуə dadьwaşand
 Ərde heşin eərjaji, ньha дьқaja u дьмəһand
 Tave dabu sər, hər ali kyلیلke rənginьн
 Məcid u Çəlal ərde dora хуə noli xalica дьbinьн
 Məcid:—çəlal bezə, lə вьra diса çije ysa hənə,
 Ky kor oqli teda majə, noli вьra nə?
 Çəlal:—Ньnda kəla şəmo zi hənə şkəvte kur
 Ky ze dərхьstьnə pəre eərm u həstuje hur.
 — Wəki ysanə, lə вьra məгьv kuşьnə, Məcid pьrsi
 Wəki ysanə хəлqe zozane həmu зь wi dьtьrsin?
 — Tə хуəndijə, ty zani Məcid çan!
 Bezə сьka сəwa kьrnə зь wan?
 Ky ysa бь çarəke əw зь орte rabun
 Ərd u əsman wa зьwan aza bun?
 Məcid:—wana gələk zylme ysa kьгьн
 Хəлq țalan қьгьн, məгьv kuşьn zor кьгьн.
 Gyndi u palə зь кьгьne wan idi açьzbun
 Nəгьav бьsərқarija Lenin мьqabьli wan дьbun
 Дькьгьн inglab şər, дькьгьн
 Dəwa roza ha noli iro, aza дькьгьн

Ахыг—ахыгije роze азaje hatьн
Бәгә—бәгә кулак, зылымқар һылатьн,
Өwana һым дьгәвин, һым дькәтєн
Қәsib, palә qә бәг wan пәдькәтєн.

Proletarjata gotьн,—равьн гәли 'qәlpa
Paşe zyлымқар jәko—jәko danә бьн lәpә
Ynda bun şex mәllә u zyлымқар
Lь dәwse runьştєн proletar.

Xastьna palä u gyndija hatә seri
Zalьm—zyлымқар cunә бәг deri
Diwana xunьyра зь орте һылат
Azaji, һәvaltи u bratija dәlal hat

Өәv proletara дькәтєн, тьzi xun
U zyлым дьбun eave wan
Bь eгьr şәwьтаудьнbu fьkra wan
Neta wan xun хагьн bu.
Fьkra wan хәlq talaп кьгьнbu.

Өw kәse ky mьlқ—maş zәvt кьгьнbu
Қоқа wanә pis ль һәг dәra һәbun
Qanun insaf зь bowan tьnәbun
Axl сь paқ қоқ ль wana rәdbun.

Өw дәсте ky сәр хәлqeda дьһәзjan

Edi nae ditьne maine wan.

— Gәlo сьma? ysa ynda bun

Qә edi бь çarәkeva ranәbun?

— Hәlbәt, we ньkarьn ranьn,

Tyçara сәр хәlqә ь ba nә vьn,

Proletara ь wan кьгьn ьrsәt

Өw rәd кьгьn, азati aninә дәst.

PIONERI!

Gyndə mədə məktəb vəbuje
Əşqa zərə gynd zəf pər buje,
Rozəkə bəhare gərmə dəlal
Əz zə texnikumə dəcumə mal .
Əz cum neziki məktəbə gynd bum
Həma nəşkeva əçev maji u şaşbum
Dənge saza dərsdar dəle mərv dəstot
Qiz—kyra kəlaməkə wa bəhəvra dəgot.
—Əm zərə 9-10 salı dəcən dəxunən
Yım u xyəndəne dəst tınən.
Əme gotəna Lenin bəçi binən
Əm dəxunən u Leninvanən
Əm həmu xuşk—bəranən
Roza irozi əmə xudan dəwranən.
Əm dəxunən u bunə pioner
Mə dəjə sər mülle xyə bajraqa sor
Əme bərəkeva dərbazvənə zor
Əm pionere hər dəra
Çvjənə lə vandəra
Bə həvra bunə xuşk-bra.
Dəle mədə tynə ty qəlpi
Əme bəvnə hime sosjalizməji lapi
Aңax de u bav hatən bərdan zə wı kapi
Aңax əm aza bun zə wı kapi
Əm pioner pedəkən sola
Xyə dəgyheznə dəwsa komsomola
Gyh nədəne qanuna bav u kala
Dərəça mə pionera zəf zərə
Nişana mə dəzmala sorə
Aqyle məi zəf, tьkra mə kure

Pionerti kəməkə, tıfaqə
Nav məda hərro kef u əşqə
Şex Əmo mə dəvinə dətəqə.

Xəbəre mə təzə həmu mızgıny.
Roe dəm dəzgəhəki təzə dəviny
Hər tıştəki hin bunəke zə hyltyny

— Xuyəş bəminy pioner!
Sax bəminy pioner!
Sər əava bən wabxer...

Bere aqə u bəgə zor bun.
Caxə kommunist rabun, əw korbun
Kommunista qəland kəka zulymkara
Əw rakıryy zə sər mlyky mala

Caxə aqə dəhaty zə dərda
Qasby radıby zə bərda
Tariqa 17-a əwe zə dələmə xəbərda
Myle məji gıredaji bərda

Mə nə lazımə idi qət.
Əm də xazyy çane saq—slamət.
Rja rastije u fırrə lıbbər mə kət
Əm həmuzi hindıbyy ylm, tərbjət.

Аоја и шеx бьга диг хөгьн
Нөгьн реş хуэва вөнөгөгьн
Мө нө лазьмьн өwana
Өw зуьмқар и хинхугана

Өwana дьгьгьн гөлөк şьван
Zare wan zi дькьгьн бөгьван
Қыта бунa sale тьşt нөрдьданө
Be һәq — be тьз бөрдьданө.

CAQJRBƏGEDA

Gynde ky əm le dıman, wəlate Rome ı bər dəve-
gola Wane bu. Gyndi zuda bu. Kəwşəne gyndda gəl-
lək kəreze ave, jeky anibun nav gynd kərbun kanje-
luləkəri u dər xəstəbun. Merg, cıman, baqı, u cənd
həbzı, gole bə dəst cekəri həbun, ı bər wan gola
cənd həb əşe 3-4 əvi dər xəbtin. Feza gynd, aliye koş-
ka aqje kələfəki əşe be həbu, wəki bəre bə qəwəta
be zə mala aqjera hatəbu xəbate.

Gyndda, gələk zəmajined fiodalə zi mabun.
kələ kəvəri, gəmişed məznə ı sər bəhre rızijaji sə-
kəri, mabun. Həmu jeky bə dəsti gyndije xəbatkar,
bə qajede begara aqje hatəbun cekərne; cekərna
wan, wəki xəbata gələk-gələk palə dər xəst.

Le əjanbu, wəki gyndda, sər qas aqja, dəwləti hə-
bunə, zə wan zəftər zi kəsib; cımkı rastə, nav
gyndda xan—manə bəlnd, təwle məzn, həsarə fərə,
kadine dərrez həbun. le xanije koxtəki, təwle cək, no-
lanı koxtəke mərışka dy çara qasi wan bun. Je yssa
zi həbun, wəki mərıja nıkarəbu teda ravə sər piya.
Hətta kəvərə mərzələzi dər gyndda həbuna dy sər-
nıfa dər əjan kərne.

Nav mərzəlda həbun qəbər, jeky sər kelke wanə
nəqışandı, dora wanə həsar kəri u ı sər wan kım-
təzə cekribun; hənə qəbərzi həbun, ky kəvərə sərkel-

ke wanə kəti, dore wanə vəkəri, tərbə hylşijaji, həj-wan sərra d̄əcu, d̄əhat.

Bira m̄ən te, wəki nav mərzəl, bər qəbra aq^e gyndi bəre, Həsən bəge m̄lli darəkə gyze həbu, gyndija wi saxi zera d̄ygot̄n, „Dara Maşur“ Əw dar z̄ bona gynde mə ziyarətəkə k̄v̄şbu, wəki hər sond u inak̄r̄na wan b̄ we bu. Cəwaky ziyarət hər kəsəki h̄ndava x̄əda m̄qati z̄ dare d̄k̄r̄: X̄əlije b̄ fosfor vala d̄k̄r̄n dora we u avd̄dan. Z̄ we x̄əj̄k̄r̄ne zi dar z̄f m̄z̄n u hər bəlgəki we wəkə d̄əstmaləkə sər d̄əsta bubu. Bəlge we kəvn u t̄zə k̄ətbun sər həv u b̄nda wəkə ardyje se malajj z̄v̄b̄stanəkə dare kəvn həbun. B̄ygot̄na ruspijed gynd “kə dare we b̄şəw̄t̄anda, b̄şkenanda, wajmiş n̄d̄bu, u bər piye x̄ə n̄d̄dit, ləməzi kəsi t̄aqət n̄d̄k̄r̄ u sər d̄areda n̄d̄cu. Ḡva ky Həsən bəg kyre Əjub bəge, dija wi z̄ mala şex Dəwreş bijə: we male zi, mare cole ḡrt̄nə, aninə mal, hini qajdə-qanuna k̄r̄nə.

Gyndda Həsən bəg b̄ x̄əzi m̄ərv̄əki “z̄f adyl bujə, wəki gyndda jəkj d̄əst drezaji k̄rijə, janit̄ştəki jəkj b̄rijə, Həsən bəge d̄əst x̄ura əmri sər xylama k̄rijə, mala wi t̄alan k̄r̄nə, əw k̄şt̄nə u kylfəta wi z̄ stəndijə, frotijə jəkj d̄n, “Ləma saxə m̄rijə, l̄ sər qəbra wi şəv 3-4 çara ēra vekətijə. u saləkə şunda əw dara guze şin bujə,„

Raştə wi saxi əz zar, l̄ bər bərخابum; le zarəki wa ēgn, l̄ sər x̄ə bum; dərheq we d̄areda əz

gələki düşürmiş dəbum, mən fəkr dəkr, wəki əw
dar cəma we dəre şin bujə, cəra cəma? gərəke əsə
ləsər qəbra Həsən bəge vekəvə! le cəma ləsər qəbra
sofi Rızgo venəkət, wəki sale se çara pəja dəcu hə-
çə u pəri nanzi mala xyəda rəhəti nədər, şev roz
“əla əkbər, dəgot u nəmez dəkr. Wəki mən əv pərs-
çarna həvaləd xyə bərxvanra dəgot, yssanə qemiş
mən nədər, wəki mən bəkr, cəri mən bəkr, le
dəgot: -tu həla pəuki gənəji, citə pe kətijə, wəki tışte
yssa tini sər zare xyə, həlbət əwzi rastə, wəki əwqa
pənə pəva hənə, əw məzn— ruspi hyrməta we
dəgr.

Le əz nə dəskənim, mən əsə dəxast, wəki zanbu
ja, cəca cəma yssanə.

Bər— hənək mən zanbu, wəki Həsən bəg nə mə-
rəvəki adyl bijə zi; hərke cəra vekətn rast və zi. bə-
gotna məznə gərəke lə sər tərba mərvə prak, nan-
daji, bərhəm vekəta“ dara zizarəte sər wi şin nəbuja,
əwi ky gələk zylm kəriyə, bav u bəraki mən zi kər-
jə qurbana sija we dara sər xyə.

Le mən paki nəzanbu.

Mən zə gələka pərs dəkr, le kəsəki tarixa dare
zə mənra nədəgot. Rozəke mən fəkr kər, wəki zə
mala Arf bəge pəstər, təkəs tarixa dare nəzanə, cəm-
ky hər kəsi bə fəla xyə bələdə, əwə zə we malənə.
Wi caxi əz dəcum bərbərxə u rənd zi hini səkrəna-
hole risin u kəvərkanija bubum, mən kəvərkanı u
hale rənd se dəkr. Kyre Arf bəgeji orçe, wəki an
çax 12-13-sali həbu; əwi zə dəstkrə mən zəf hən
dəkr.

Сымкы мѣн баске кѣврканія қалым у мѣрки дѣ.
huna, сѣва кѣврѣд гыран һылдѣ бавезѣ у дѣрѣнг бѣ
қѣтѣ; һѣмин ку хоled мѣн зи, рѣнг—рѣнги у вѣрѣ
ҫандына ван тунѣбун. Өwi зѣф дѣхаст зѣ ван
holed мѣн жѣке дѣст хѣ, у һини сѣкырна кѣврканія-
бѣ, је. nolani кѣврканіе мѣн сѣко. Сѣва we жѣке зи
мѣн бѣрхед хуѣ кыда дѣбѣр, әw зи рѣј мѣн
дѣhat.

Сѣва һѣрҫар диса усса,

ҫарѣке, мѣн бѣрхед хуѣ бырна бѣр қѣја зынер данѣ
мѣрѣл, wѣки дара Маҫур зи мѣва хуја дѣкы; кыре
Афыр бѣге hat ҫѣм мѣн runыст, хаст wѣки әз wi һини
сѣкырна кѣврканія бѣкым.

Le ve ҫare, мѣн нѣ хуѣст, wѣки һинкым, мѣн
got:

—Кынге тѣ сѣрhatija дара Маҫур мѣнга rast ҫро кы,
wѣки әw сѣва? бѣ сѣ forme ҫин бујѣ у сѣра сѣма
сѣр тѣрба Нѣсѣн бѣге векѣтјѣ; әзе рѣше тѣ гынд һи-
ни кавырканија бѣкым. Рѣшти гѣлѣк гыли у готына
ку мѣн гѣлѣк тѣште main пера готын кыры.

Өwi тѣкы кы, сѣнд дѣқа ҫунда got—

— Әзе rast безым ле гѣрѣке ty holѣке у кѣврка-
niki бѣди мѣн у мѣн зи гындһин бѣки у зѣ кѣсѣкира
нѣвези.

— Бырабѣ, мѣн got,

— Dәsond бухѣ;

Мѣн бѣрѣбра бавѣ хуѣ у гылје main да ina кырыне.

— Ja dare у сѣра сѣр тѣрба Нѣсѣн бѣге әз rak
пызаным; Le perar, wѣрте калке мѣни ҫәmal бѣгзи

мьг, джа мьн и баве мьн дьзикана дькьгьн рьстө-
рпст и дьготьн,—рпшти дөфьн кьгьна мөйт, гөрөкө жөк
зь мө 3-4 сөва дьзикана еьгае бьвө сөг қөбра wi ve-
хө и бь тэмринө, һөйфа Çəmal бөге ninə, ky nav мөр-
зөле гьндияда бе гумөтбө, nali wan.

Зь wezi əz дьзаньм, wəki ja Həsən бөгеzi yssa
кьгьнө, u dar zi guz кьгьнө өрде ши кьгьнө, раҫе бь
гьнө we дөгөда кьгьнө еал и мөзьн кьгьнө; Le гөрө-
ке ty зь кәсәкира нөвеzi: Дьзazi һөргьм зь we da-
dare сөнд сьқа бьшкеньм өм бьшөвьтиньн, qə тьштө-
ки zi бь мө nakə, мьн гөлөк сара сөргьбандия.

Мьн wisaxi ina кьг у һьнәки бина мьн hatə бөг
мьн, wəki idi дөрһөқ zənbuna weda, мьн ty фькьг нө
дькьгь; тәне дөрөқ сөва гьнди харандьна wanda dy-
сьрмиш дьbum...

Гьнде мө, нө гьндөки nolani wan гьнде дьне: No-
rəvanse, Aləkoje Çanike u je majin bu.

Гьнде мәда гөлөк тьшт қөвьми bun, гөлөк қөзја
bubun. Nьha hune безьн ська гьнде хуө дьрөсьнө;
le na, əz zi, mina wə, сөwaky нө мөргьве wi гьнди,
əz zi тәзө мөзьн bubum, le wəki мөргьв тьштөк dit,
гөрөке безө, əw zi тьште wa, ky ереçə хөриб и сьхуле
қөвьми...

Wi гьнде мәда wəki рьг һьндьк сьхуле mexanik
tije һөбуја, bawəг бькө, we сьна сөһөрөки бьгьрта
yssa мөзьн, teda гөлөк сьмаөт и сije wi pakbu, Nav
gole решбөри гьнд zi сөнд ade ереçə мөзьн һөбун,
wəki дьвезьм гол, дьвөкы һун безьн, ська сөва голө

wəki adə teda həbunə. Əw gola Wanejə, wəki mərvə we dəre zera dıvezın, bəra Wane.

Feza gınd aliye aşe be u gola dor həsarkıri avajed mala Həsən bəge bun; peş bəri avaje Həsən bəgezi kələfəki xəravə, jeky zuda hatəbu şəwbtandıne, ançax şuna hime wi u çije bəxerije xuja dıkr. Mə ça hıle gınd əwdər səva hole u listked dın kərbun məjdan, hər sɛvə zə taşte şunda le bərəv dıbun, hənək gasetək, hənək həvıvırik, u hənək zi lə sər kəvıre piye bəxerije tamə u nəhbərək dlistın, əw zi nolani avaje mala mə avajə, we dərezi mərv zinə, u kılətə teda həbunə; qə kəsək zi səva we jəke nədıfkrı u nədıxastın, wəki zanəbın zi. Le nə yssa bu. Əw zi çije avaja, mala, kılətə bu, əze nəha bezym hıne zanəbın, sɛka sɛ lə sərə we male qəwımiyə? sɛma yssa bujə.

Cənd sal kətəbun orə,

Əz edi epeçə məzın bubum, kırı—fırotana male kətəbu styje mın. Dja mın zi pır bubu, nəkarəbu rabuja—runışta; ançax radəbu, mə çije we sedkr, u disa dıkət nav çija, Hər-ro mırna xə dıxəst, le həlaku mırın tınə bu wəxte we nəhatəbu.

Ja rast bezym, mın dıxast bızəwıçijama. Dıle mınzi qıza Mirzəda həbu, həmin ky kəeıke zi əz həbandəbum, kəeık zəf bədəw nave we Telli bu. Səva zirtija mın Mirzə zi zə mın hız dıkr səva zəwaça mın çahıle dəsta bəga ərnuı zə mın dıkrın, dıxastın mın təlfkın, jani əsevəke bıbın sərə mın, ləma zi mın nəkarəbu, hesa bızəwıçijama.

Өз hatьm bal deja хуә u мьн әw zera got,

Wәki çahьle бәга ha дькьн сәре мьн.

Өw rabu сәр хуә u mina мәрвәкә дин дәсте хуә
ль coka хуә хьst, гьриja u got:

— Dur һәрә—dur һәрә, lawo, paşe got:

— We roza бьрае тә биньнә сәре тәзи, disa оçaxe
мә kor бькьн.

— Сьма бьрае мьн сәва сь кьштьн? сь бујә дае
çan, дае!

— Ty wi кәләfi, çije ky hun le hol дьлизьн, нас
дьки? тә әw гәмије сәр gole сәкьни дитьнә?... Дә гьh
бьде, әзе безьм.

Өw кәләfә, авaje Hame Әvdo бујә. әw кьгәребәве
тәбу. Hame мәрвәки кәsib һәрсал дьбу гаване гьнд
u evare zi бәр дәсте mala Hәsәn бәге дьхәвьti. Qizәkә
Hame зәf бәдәw, nave we әjсан һәбу. Бьре тәји мә-
зьн jeky әz һәргав сәве дьгьrim u әm gora wi sond
дьзун—Әfәнди ль we бәngи bu, disa nolani тә ньha,
çahьle дәста бәга рәји кәтьбun, дьxастьн әçевәке биньн
seri, ахьe zi anin...

Мә qizьk зь Әfәndira тәzә nişani кьрьбу, wana ky
зь һәsava дәр зь һәv һьz дькьрьн: сәва we jәke zi
мә пәдьһьst зь mal дәркәвьн, wәki çahьle mala бәг
бь zore пәвьн u мәzi нәкьзьн

Cәwa һәр çar, çarәkezi disa yssa, Hәsәn бәге
гьшк бәрәv дькьрьн“ сәва vәdana бьне gole u тәмьz
кьрьна çәwed аше хуә; hatьн Әfәнди zi бьрьн. wәxta
ky әfәнди зь mal дәркәтьбу бәрбь хәvate cubu, ça-
һьled mala бәг cubun peşije, бь qәma u çura рьrti-
рьrti кьрьбun, авитьбunә әrqa ave.

Pəj we əm malxkav bun u cun, maleda əm man
 kal u pirək, hıngə həla ty tynə buji. Eh, məje sə bəkkə-
 ra zora mə nədɣbhište, tɣstək zə dəste mə nədɣhat, ɟa-
 hyle mala bəg dɣxastɣn, wəki qizlk bə dəste zore zə
 mala bave dərɣxstana u bəbɣrana; le qizke u bave
 nə dɣxastɣn, dɣgotɣn:—əw gɣli wi caxi we bəbə, sə-
 sax kv əm zi nolani Əfəndi benə pɣrti—pɣrti kɣrɣn,
 Həta ky əmə saxɣn tɣɟara əw sɣxyl nae seri, səva we
 jəke zi şəvəke ɟahyle mala bəg cənd həv ɟahyle gɣnd
 hɣldɣdɣn, ten sər mala Hamedə dɣgrɣn, wəki Əjşane
 səva Əli bəge, bəvɣn. Wəxtə mɣlle kəəyke dɣgrɣn, dɣkɣ
 şinɣn; kəəy k dɣkə quziɣ, bave we pe dɣbəsə u radɣ-
 və. Hame wəki gələk—gələk tɣšte ysa ditɣbu u dər
 baz kɣrɣbu. Le ve ɟare idi təjax nəkɣ, kɣrə gazi u
 got,—gəli xunxura hər sə wə kɣr bəsə, zə mala
 mɣn dərən, kɣştɣna Əfəndi zə wərə majə, bəsə, tənə zə
 mala mɣn dərən. Sərkare wan bɣrae Əli bəgeji məzɣn
 jəky Əfəndi bə dəsti wi hatɣbu kɣştɣn, hers bubu,
 gotɣbu,—Le mə Əfəndi səva sə kɣşt? xy dɣie mə nə
 kətɣbu xəzna Əfəndi, əwi nəkarɣbu rabuja peşija mə xə-
 bərda, nə mə səva ve qize kɣşt, gərəkə əm wezi
 bəvɣn.

Həma wi caxi dəste Hamedə darəki qalɣm, əw zi
 comaqe wi gavanije bu, wəki bəxtə kətɣbu dəst,
 dagərəndə sərə Əli əw dərbera kət,—A.. ha-
 malık şəwɣti Əli kət;—kome gotɣbu u pɣrte-pɣrte kət
 bu nəv wan u rəvijabun, Hame zə sər Əli ranəbubu,
 əw bə dara məst kɣrɣbu.

— Lawo, də we wəxte zi sllah—təvəng, qymə u je main tynə bun, tənə şur qəmə, əw zi tənə dəste bəga, aqa u məryve dəwlatida pəjda dəbun.

Gava ky əwana dərvəyn' dərheq kuştəna Əlida Əlamətije dədynə Həsən bəge, həma we gave bəg radəvə, gyndija bərvədkə, deri lə Hameje bələngaz dəgyrə, egyr bəri xeni dədə, bə kylfətva dəşəwətinə, zə we mala, ky 7 nəfər bun, tənə Əjşane zə nav egyr dər-dəxyn u dəvyn, je majin həmu nav egyrda dəşəwətyən, dəbyn rəzi.

— Dur hərə, əwan çije gələk male nola mala mə kərynə çije listəka top'u listəke çahla, we mala mə zi xərav kyn, dur hərə-dur hərə, lawo..

— İnke bezə, cəka əw gəmi cəma yssa lə sər Bəre rəzijanə, manə. Məngot.

— Çije mən rastkə, dəlale dəle dajika xyə, got,— Edi zə hal kətybu, ançax xəbər dəda.

Mən çije we sekər u dəste xyə dani bər sərə we, əwe bə hələki cətyn dəst bə gotyne kər:—Eh, lawo, we zə bira Əjşə bəcuja, kuştəna dəst gərti u 7 nəfərə mala wan, wəki de, bave we zi navda bə dəsti wan hatəbun kuştəne.

Of; nəkarəm bezəm, nəkarəm, cətynə...

— Dajke çan, dajke; bezə, tə iro lap əz hələndəm, hələ bezə, cəka əz bə hər təsti bəhəsəm, bəlki karəbəm xyə zə waç xyəji kəm.

— Cənd sal dərbazbun. Həminky əjşə zi bərvəbun dəbun Qamyl bəge bərae Əli bəgeji dəne, je euk.

Əw gəmiyə lə səg gole rəziyə, je mala Həsən bəgenə, zə Wane təste arzan dıbyrənə Ərdişe u zə wezi dyaninə Wane. bə kylura pərə bərəv dıkyrən. Mərye mala wan həmujə dinə harə kefli bun. Zə wana Kezanbu pərə cənə, hərgav bə gəmiyə dısunə ade nav bəhre: Səjrəngə, gərə, masi dıgırtın u dıgərigan. Çar nazi dısun 4—5 roza bə kylfəti ada Təwləderədə dıman, qət nə dıhatın; cəma ci wan tınəbu? dıxarın, vədıxarın, kef dıkyrın Çarə dora bəgəki bu, ve çara rəşın zi dora Qamyl bəge bu, gərəke əw bə kylfəte xıyva bıcuja gərə, kef bıkyra. Həmin ky kefa wan zi lə səg gəmiyə u nav ade bəhredə dıbu.

Cəwa peşə roze, disa ısa, pəz sərze kırıbun samawar, u xıgəke lazımi hılda bun, Qamyl, Əjşeu zəna Qamylə dıne. bıre kətəbun, bə gəmiyə cubunə ada Təwlədere.

Lə wedərə cənd roza xarəbun, vəxarəbun, disa Qamyl zə Əjşera dabu xəbəra, gələ xəbəre nəpak de u bave wera gotəbu, pısti we, kətəbunə gəmiyə u gəmi avitəbunə səg bəhre, wəki benə gynd. Go,—reva bəhre pel və dıda, av lə həv dıkət, zər u şin dıkyr, gəmi bərə—bərə neziki gynd, qırxə bəhre, çijeky de u ba ve Əjşe pısti şəwltandıne avitəbune dıbu.

Həmin ky dara Maşur, u gola aşazi xıya dıkyr. Əw ərqə ave, jaky pırtike dəsğərtijə weji Əfəndi zi kətəbune te kırışe, wi caxi nav bəhre, dı gəmiyədə Qamyl bəgezi-disa bə gəmiyəne məzınva runıştınə, həşiş kışandınə, kef kırıne.

Сахе ку Қамыл бәг тәрһвә, wәki nava gәmijeda
bьliza, dьсә — te, һәma wi сахi, Ёjсе дәfәке dьдә wi
u gәmicije mәзьu, u dьvezә; — „Вьра әv zi bьbә ёла-
mәtija nьшана yzjanәke“.

Өwana nava goleda dьхәньqьn

Gәmi rәшкьri бь шin—гьri ten dьгьhiзьnә male.
Edi әwә, wәki gәmije mala Hәsәn бәge ль sәr ruje
gola Wane dьхәbьтьn, хәbata wan әw bu, edi рьшти
Қамыл бәge хәbьtin.

— Dae çan, dae! le Ёjсе нә кьштьn? мьn рьrs кьr.

Өwe дәste мьn ль бәr seri, һәla гьli devda әәvә
хуә гьrt, edi vәnәкьr...

Зь we çunda әәve мьn һьlnәdьhat ky ль бәga, çә-
ка u mәlla бьнһегьm.

Pәj мьгьna deja мьnra, мьn dьxast әz зь гьnd
бьгәvјama. Le гьnde мә Саqьrbәg һәjf ninbu?
jәk zi дәste мьn зь Telliје nәdьbu, мьne сәwa Telli
бьһьšta, nәdьbu, мьne сәwa Telli бьһиšta, бьсума, нә
bәgae әw бьbrana?

Rәva мьnә рәшinbu.

Мьn сьqasi dьxast бьminьm, le nәdьbu.

Мьn бь хаста—нә хаста гәрәке бьгәvјama, jәne
na, бь mәjte мьn zi бәnde әrqe әve we бьhatana гь-
rtьne. Әz сәva rәva хуә гәләki дьфькьrim. le әze kyda
бьсума, хуәji хьdane мьn kibun?

Gьndda edi әbura мьn nәdьbu, mala mәda zi kә-
sәk nә mabu Telliје zi зь тьrsa wana нькарь bu гьh-
dariја мьn бькьra... Le мьne edi сь бькьra?

Şavəke bın şaveva əz zə gynd dərkətm, mən bərə xyə da bərb qəja Amoke. Əw rija dy roza zə gynde mə dur, orça gynde Xəçiçke u Amokeda, lə bər dəve gole bu.

Qəjakə bəlyndə yssa bu, ky zə ty aliya re dərnədx kətə sər we, tənə zə aliye gole pərəlyngək danibun u zə we weda kəvyr nolani çiji lınga vədabun tera hı dıkyşjan, dısun, dıhatın.

Lə sər, dora we həsarkıri, mina kələe bərə navda çygnəki aveji məzın həbu. Wi saxi gyndija əw dər kırıbun ziyarət, dıgotın gıva ky wəxta put pərəstada „əshabəki sərə wi hatijə ze kırıb (şerda) sərə xyə hıldajə hatijə wedərə şəhid kətijə. əw çije kəvyrəji vədaji zi, çije dəste winə, ky le dajə, kəvyr nolani pəner lə bər və buja“

Lə wedərə cəndəki mam, le əburax mən zə dəst ziyarətvanija nədxbu. Əwana kərije pəz dyaninə bə-nətara we dıdanə məqəl, hınek hıldıkyşjanə sər zija-rəte, hıneka zi nəwerybun dıman lə zere, xarıb sedkırıb. Mənzi xyə dabu bər həsare bın pələki da ru-nyştıbum, səva mən nəvıny. Eh. yssa zi navə, hərro wa lə cola, ti, bırıçi nolani mərvə bajani. Xəvat laz-mə zə bona azabune, mən got u İdi nolani zə çane xyə dərbaz buja, mən dəst bə xəvate kır. Əz edi neziki ziyarətçija dıbum, mən bə wanra bə forma ziyarətva-niki xəbər dıda, u çarnazi dərhaq gynde mə u Tellije zə wan dıpyrsi, gıli dıani sər zylma Həsən bəge, wə-ki anibu sərə kəsibe gynd, xəbər dıda.

Мън зъ зижарѣтванѣ дѣрхѣкъ ѣ Рѣванѣ тѣшкѣлбунѣ тѣшкѣлатѣ хѣбатѣѣѣ кѣ мѣрѣабѣлѣ аѣѣѣ, бѣганѣ зѣ бѣхѣст. Жѣк зѣ мѣн бѣхѣст, вѣкѣ сѣр хѣв кѣсѣб ѣ сѣхѣрѣ Вѣанѣ хѣтѣнѣ гѣртѣн ѣ гѣллѣкѣртѣн, дѣсѣ бѣ фѣсѣдѣѣѣ аѣѣѣ. Зѣ вѣзѣ ѣз рѣбун ѣ бѣ рѣлѣхѣ бѣлѣнгѣзѣ хѣтѣмѣ гѣнд, бѣ рѣзѣ мѣн ѣ Тѣллѣѣ мѣ хѣв дѣт, ѣ гѣлѣ кѣрѣ жѣк, вѣкѣ ѣварѣ Агѣф бѣгѣзѣ бѣкѣзѣн ѣ зѣ вѣзѣ бѣрѣвѣн хѣртѣнѣ вѣлатѣкѣ дѣн, тѣкѣвнѣ нав тѣшкѣлатѣ рѣлѣ, бѣ ванѣ зѣ бѣхѣбѣтѣн, бѣнѣ азѣѣ хѣѣ.

Евар бу. гѣндѣ стѣѣртѣ, тѣнѣ дѣнгѣ рѣзѣ—рѣзѣ рѣвѣкѣ дѣхѣт, кѣ санѣѣѣ бѣбун; хѣтѣбу фѣзѣ гѣнд дѣкѣрѣ зѣкѣ—зѣк, сѣ рѣ дѣрѣѣѣн, ѣвтѣ—ѣвтѣванѣбу.

Мѣ дѣл ѣ ѣгѣрѣ хѣѣ тѣв анѣ ѣ ѣм бѣрѣ мѣлѣ бѣг сун, дѣст мѣндѣзѣ тѣнѣ кѣрѣк хѣбу, Лѣ Тѣллѣ дѣстѣвалѣ нѣнѣбу, ѣвѣ балѣ бѣвѣ хѣѣѣ тѣз хѣлдѣбу. ѣм рѣрѣ гѣхѣстѣн, хѣр бѣѣѣнѣ бѣрѣ мѣн тѣ, мѣн дѣт, кѣ Тѣллѣ бѣрѣстѣѣ кѣрѣсѣ мѣн дѣрѣѣлѣсѣ ѣ мѣлдѣзѣ бѣѣѣ хѣрѣ—хѣр, мѣрѣ дѣст рѣѣ хѣѣ дѣкѣтѣн,

— Дѣ тѣ бѣг кѣст, мѣн зѣ кѣр, бѣрѣв! Тѣллѣѣ дѣгѣт.

ѣм рѣвѣн. Рѣсѣ бу хѣвѣрѣзѣ гѣнд, рѣрѣѣ—рѣрѣѣ гѣлѣ, ѣм нѣдѣтѣн, мѣ хѣѣ бѣн нѣвѣ асѣдѣ вѣшѣрт. Рѣсѣ мѣ бѣрѣ хѣ дѣ ѣѣѣ, бѣнѣѣ сѣвѣ сунѣ вѣлатѣкѣ дѣнѣ.

REWITIJJA MЫN

Өзе сәва ҫухыле мәктәба бьсума пәһја ҫәруре гынде ҫawlika, ҫухыле мьни бь сәркәре мәктәбе у бь сәдре ҫәwра гынд бу.

Сьве сьһәта 5-а габум, мьн қәре хуә кьг, wәки бь машина нивро реқәвьм, бәг бь ҫәруре һәгьм. Қәре мьни кьрибу, тәне мьн wәхте машине гаәв дькьг.

Рьшти гаәв кьгьна сәнд сьһәта, нивро бу, әз бьге қәтьм бәрб стансije сум. Вь тьрамvaje сум гьһишть-мә стансije, Ль стансije гәләк мәри сәкьнибум, jеку бьлет дьстандьн, сәва ҫijada бьсума. Nav қәлә бальха wanda мәгьва дәнге һәв пәдьбьһист, мьнзи nobәт рьси у ль бәг дора хуә сәкьним, ле мьн заньбу, ку бьлет пагьһизә мьн, ләмәзи зь wьра дәр қәтьм бәрб nobәта komandirovka сум, у ль reza wan сәкьним Kassa vәbubu, бәгә—бәгә бьлет дьдан. Өз әи nezik, рәгә һазьгә дәсте мьнда сәкьнибум.

Le әәве мьни ль милитса бу, „ська қьнге бен, мьн зь vьг дәрхьн“, дьфькьрим. Сьмку қаоьзе мьни ҫандь-не, мьн бир кьгьбу, malda һьштьбу. Мьн гәләки дора хуә дьньһери, wәки мәгьвәкл нас бьбиньм. Өзи we фькредә ньшкева. дь мәгьве нас бәг әәве мьн қәтьн. әw әи сәва стандьна бьлета vi-ali—wi ali дьсун-дьһатьн.

Мьн әwana pak naskьгьн, у gazi кьге; jәк Өzize ҫәмо, je дьне Тәјтүре Өли бу.

Dšha kyttabuna byleta u hatyna mašine nezik dšbu, Insan sərħəvra dšcun—dšhatyn, əm zi be bylet malun, rasti Təfur dšxyəst hənəki nəhsiti bykəra səva standyna byleta, le mlytsa əw zi dərxyəst u əm manə be bylet.

Əz hənəki runəštym u bykərim, pəşə mən namək nəvysi, da Əziz şandə mal, səva anina kaqəze mən lazəm, Əziz cun.

Əz u Təfur əm dərəkətbunə dəvra, səva hatyna Əziz mə dənheri, gələk kənkə (təramvaj) dšhatyn—dšcun, le Əziz teda ninbu.

Kənkəkə zə kaqəz; şəkəl u pərəe rəng-rəngi nəqşandi zə durva xuja kər, yssa zu dšhat, mərija tərə dšfərə, hat gəhiştə stansije u nərən səkənə.

Gəllə məryəve bə kənçə həvərməşə xasə xəmylandi ze pəja bun, le Əziz bəri həmuja hat gəhiştə mə. Dəst avitə çəva xyə, kaqəz dərxyəst, da mən.

Əz diša cum, le çije xyəji bərə səkənəm. Məxlu qəte wədərə gələka gəzi mən dškəryn. digotyn.—hani van pəra, məra zi byleta bystin. Le zə wan zi zənəkə gələki lavaji dškər, u pərə rabəri mən dškər. Mən ina nədškər, wəki zə jəke zədə bədə. İəma zi mən pərə we nə gərt. Mən bylet stand, pəj mən zi məryəve wədərə gəşka jəko-jəko standyn, nəşkeva bu rəngə-rəng, le zəngəldan. Təne ləzkətbəna mən bə mən mə.

Məryəve we dəre, jəky pəşti həldan, jəky be pəşti zu-zu dšcunə bər mašine, əm zi cun. Hər dərjara məri bərb mašine dšcun, əm zi cun. Hər dərjara

mərv bərnəddan, tənə dərikira bər dıdan, əw zi zəf sxləti bu, dərkətəna mərvə bə pısti cətn bu. Kandoxtra beraqke kəskə dəstda bər dərija səknibun, nə dıhıstın mərv te kətana vagona, məri səknibun: gələk bər dəre vagona səva hılkəsıjane səknibun, hənəka zi mılle xyə mılle həvra kərbun dıgərıjan u nərmə nərm xəbər dıdan.

Lə we dədre zi həbun gələk qız, buke dəlal, wəki bə kıl eədved xyə nəqışandıbun. hatıbuwə we dəre səva rekərbna nase xyə. sıtansıje şen bu, mərja tıre hər alıjava lə dəfe dıxın, xəlqi yssa xəməlandı u bə kəf bu. Əz zi bər dəri səknibun, mın u həvaləki bə həvra xəbər dıda, dərhəqa bəre u nıha, cəwaky bəre wəxte radışe əw stansıja mına çiki xəravə bu, lə nıha cıqa xyəş u bədəw cəkərbıje, mə dıgot u əm sadıbun.

Nıškeva dəri vəbun, cımaət hılkəsıja kətə vagona, əm zi kətənə jəke u teda runıstın. Nav maşineda qələbalıx səva çije runıstıne dəst pedıbu, hənəka hənək radıkbın, hənək zi səva runıstıne viali—viali dıgərıjan. Paşe kandoktor hatın, peda—peda məri danə çıkbıne u runıstandıne. Vagonaky əzi teda bum, mərıje we həla təmam runənbıstıbun, nıškeva zəngıl lə xıstın, maşine kərb qurın u bə rekət, cu.

Əw maşınə bərb Çylfe dıcu, mın xyə dabu bər pəncərə u lə bəst—bəjara təmaşə dıkbı:

Ərde gəwr dıkbı, kılıje bərfe gıre—gıre dıbarıjan.

Ль раста қо́зе пәмбу́је бәрәвкьри нав бәрфера но-
И даге сьңча гәвр у бо́з дькьрн, аве сәма сәмьди
бун, еди дәнг зә нәдьһат, нәдькьрн, хушә-хуш. Гүнди-
ја ль cole кемә—кем хуја дькьр, иди қиз у буке кол-
хозван, тәкмалә нав пәмбујада сәнәк нәдькьрн ль
сәјrange нәдьгәријан, диса бәрә һәв нә дьдан, лақрди
нәдькьрн

Тәне сьван-гаван бун, вәки рәз у дәвар бәрә рас-
та дабун, ль бәр агьра руньстьбун, нан дьхарн. Ле-
кьфси һәбу, вәки әв сьван у гаванә кьрманч бун, сьм-
кь; кьlave wanә сьvantije дьруји, сәркьлкә рева, сүна
лшьва сөкьри, сьв у бәршьвке wanә teda, кьlav кьрьбунә
aldә ль бәр руньстьбун. Wәкә километрәке зь wan we-
da зи дәстәкә дьне һәв сьвја бун, дьстыран, кьлам дь-
gotьн, сьarnazi дәсте һәв дьгьртн. қәјде қосати у хә-
әф“ дьlistьн; дәве јәкida зи тьlyme хуја дькьр; кьвс
бу, вәки wi ль тьlyme дьхьст, зәфә әшқ бун. Маšинә зу-
зу дьсу, гәлә сї рьш хуәва дьһишт, гәләк сїја зи дьсә-
кьни ав һьлдьда (stansija) хәлқ рәја дьбу, һьнәкә тәзә
диса сїјар дьбун. Сәрәке зи маšинә ль stansija Қәмәр-
лије сәкьни, Әзиз у Тәјfur бәрб male хуә сун, әз зи ль
stansije дьгәријам. Ньшкева мәрвьәки бь дәнгәки нә
нас сәлам да мьн.

Әз вәгәрјамә алије сьлавдаи у мьн кәфе wi рьрс-
кьр. Әв дөсте баве мьни бәре Norens бу, бь мьн сә-
бу, мьлле мьн гьрт у әз бәрб mala хуә бьрм

Нә сәрәке, нә дьсара һәма yssa ль сәр һәв рьрса баве
мьн дькьр у пера зи һәјфа хуә дь ani. Маšинә сү we сөве
әз ль mala wi mam. Mala wi ль stansija Қәмәрлије,

otaxəkə wijə xəməlandi u kyr, qizəkə wi həbun. Kyri 13 sali, le qizə 8 sali bu. Bave mən, tyme dərhaq wi-
da gylı dьkьr, dьgot,—Ty u əw təv dьsunə bər bərxa,
hun həvale həvə şьrin bun. Le bira mən nədьhat. Eva-
re wəxta ky əm runьştьbun, əwi gьlije kьstьna bave
xуə u etim maina xуə zь dəste taşnaka dьkьr, perazi
avin dьkьşand, dьgot,—Wəxtaky mala mə u wə zь
həv qətijan, mala wə bər bь wəlatə rome rəvi, le əm
manə lь vedəre, bu daşnaki, bave mən əw zor u zyl-
ma wanəky dьaninə sərə gyudije kəsib, qəbul nədьkьr,
lomazi xənьqandьn. Pəj xənьqandьna bave mən, əm
etim man, mə gələk bələngazi zi dit. 1920 sale ky
diwana şewre hat, əz hьldamə etimxane u damə xуə-
ndьne, şykyr, naka mən xуəndьn hьldajə, fьrqaşan u
agranome ve nəhije mə, bəra xуəş bə diwana şewre
u fьrqa kommunista. got, xəbərdana xуə kytakьr.

Şьvətsьre əz animə bər maşine u bərb məskəne
tьmьn vərəkьrьm. Pəncəre maşinera gələk gьnd, avajə
əzə cekьri xуəja dьkьrьn, le avajki zəf bədəw, rьnd lь
stansija Araratə cekьribu, lь wedəre ronkaja elektь-
rike zi həbu.

Zь wera dьgotьn,—zavoda “Semstroe” əw zavod
zəf lьxaşa mən dьhat, wəki dьgotьn,—ve zavodeda kьl-
se dьşəwltinьn, bьwe xan—mane rьnd cedьkьn. Maşin
wedəre səkьnibu, mən u paləki zavode xəbərdьda,
əwi dьgot’—Vi gьndi Dəvəlijeda zavodəkə dьnezi həjə,
əw zi ja şərabəjə.

Lь wi gьndi gələk baqə tьrja, seva hyrmja, zər-
dəla,—qəjsija u je majin həbun, kьvşbu, wəki we nəhje-

da gərəkə zavoda şərabe əsə həbuja u ja konservae ş
lazım bu.

Сыпкы мәргы ы дора хуə дьһыһери, qə ina пәдькьр
ky emişe wedəre kytabə. Хəбəрдана wi һəвали palə
u mezəкьрһна баој—баојата зəф ы мьн хуəş дьһат, Ньş-
кева зəngы lexьстьн, мьн izna хуə зь wi хуəst, rə-
vim, ançax gьhiştmə maşine u cum.

Reva һəma yssa əm зь баој—баојат u gynded təzə
dərbaz дьбун, mə дьһыстьн u əm дьсун. Маşин сь-
qasi neziki stausija Arazdajane дьбу, hedi—hedi ньqы
сьst дькьрһн, сəкьни, əz pəja bum.

Gynde kырмаңа хуја дькьрһн lode мəзьн, ханије
бьлənd кьфş дьбун, кьлəkara, бьхерijara du дəрдькəт,
Кьфşi һəбу, wəki təndur u кьуек dadabun. Кавьрр бə-
rə сəг gihe dabun, giһaje pəze evare dadanin. Əz lap
cumə nav gynd, ханије wi gyndi, je kəvn ы сəг ədə-
te lapi бəre diwar бь tured qemuşə сekьri, дьwan ха-
nijada мəри u һəjwan сəг һəvda дьһин, сənd çija zi ха-
ni кьвş пəдьбун; le du зь őrde һьлдькьşija, dənge
мəргьva teda дьһат. Сəг ханија quzə—quza dike əsьr bun.

Дьһатə zənbune, wəki əw gyndi zudanə, сьпкы
сəг ханија giһa şin bu bu, kəvьre mərzəla őrdeda cu-
bun, purt dabun, noli мəргьve kosə ru хьри, gələka zi
diwared wan һьşijabun, һəminky Kələfe хьrabə zi
kem ninbun. Ki зь mala дəрдькəт сəved хуə зь һe-
зьra təмьz дькьр, noli “мəргьve de мьри” Əw зь du
bu. Ньнəka сəг təndura кьнç şuştьбун, hedi-hedi сəг ty-
lme şore radьхьстьн, bona zabune. Кьнçə gələki təzə
ə pəreə pak bun, кьфşi һəбу, wəki pəreə gələki tinьnə

wi gyndi, h buna wana pak u b r keva diwane gyh-
darija zijina wana  mre t z  zi d kyr, d xast wana z 
zijina k vn d rx , qajde zijina t z , kultura t z , nav
wanda zi  ibb .

 z mal, b  mal d rbaz d bum, b rb idara  wra
gynd d cum, reda Kom  zary d hat n, c lt ke wana
stujada, h n kazi k teb g rt bun  d ste xy , h m d 
xy nd n, h mzi d hat n. M n d bb hist, w ki m qala
“M me u  jse,” d xun n u r wa d k n. Z  wana ky r-
ki b d wi zir, h m d xy nd, h mzi kom ki d da h -
vala. W xta p sti dit na d rbaz k r na gynda wi hali,
ky  z   v wan k t m, d le m n z    qa t zi bu,  z
s k nim, m n s lam da wan. H muja b  h vra s la-
ma m n v g rt n u z  kome j k neziki m n bu.

M n z   abuna, b re nave wi, kizan Komeda xy-
 nd na wi p rsk r.  wi b  d v ki k n  ava m n da
u got, —  z kom  s sja da d xun m. Pa e m n p rsk r:

— Na t  s j ?

— Nave m n M h m d, nave bave m n Uso.

— W ki h r m,  ze b kar b m d rsdare w  m kt -
beda b bin m?

— B le Got u cu.

Pe  gynd  iki rast g l k xan — mane t z  b   erg 
sek r bun, Z  wan Otaxa, z  j ke duje soba d rd k t,
kom  mer pe  otaxe s k ni, s r b rfa t z  k ti la-
q rdi d k r n, b rf h v w rd k r n u b r  h v d -
dan. Hyndyrda zi kom  m ri run st bun d rs d xy n-
d n,  w batraq:  bvan gavanbun, z  wan wedazi
Kom k  z na bu, w ki kyrseda d x nd n.

Kyrse evare   h v bun, ja  wyl t z  d r h qa
ky nd n u n visara rast, ja dyda d rh qa  wrbuna

Azarbaïçane, le ja sÿsjada dərheqa hər şəş şerte həval-
Stalin dərbaz dÿbun.

Ръшти кытабuna дərса, дərсдар həвал.

Ismail hat, mə səlam da həv u paşə əwi dəst pe-
kər got, — Həta sala 1930-vi gəndida mərve xyəndi pəj-
da nədÿbun, sala 1930 bÿ saja diwana şewre məktəb ha-
tə vəkərÿne, nəha bərəkəva te hÿlanine nə xyəndi ti, pÿ-
lane xyəndÿna borçli tenə qadandÿne. Ve gave 20 kÿr
180 qiz 180 mer 80 zÿn bÿ zÿmane kÿrmançi dÿx-
nÿn u hini həmu gÿli—gotÿna dÿvÿn, bərəkəva mÿqa-
bÿli şijina Kəvÿn dÿsəkÿnÿn. We şəve əz lÿ mala
wi mam.

DƏRS DAR ŞRO DƏKƏR

Sala 1930 bu, əz bə maleva dımamə lə nəhja Şəru-re, gynde Şawlika. Wi gyndida gələk male kyrmanç wətəni bubun: le həla gyndda məktəb tynə bu, Wan ro-zed paşyn bəş həbu, wəki məktəbe vəkyn. Rozəkə paize Sar, bəri nivro maşinə zə Nəxəwane hat, cu lə stansija Arazdajane səkyni.

Zə maşinə mərəvəki bə kənçed xas pəjabu, dəstə-ki da cəmədanək bədəste dıne kətəb, dəvtər gərtybun, rasti ke dıhat, nave sədre gynd çije idara wi dəpərsi, hat kətə idara şewra gynd.

Epeçə wəxt dərbaz bu, yzve şewra gynd əlaməti dan, wəki sühəta həvta çəvat — həjə, gərəkə gyndi təmam idara Şewra gyndda hazır bın. Sühəta 7 a bu, gyndi bərə bərə dıçunə çəvate, əz zi cum, nav çyməteda runyştym.

Sədre şewre u kətəbe yzəka komsomola xəlq çid-kyryn u dıdanə runyştandyne.

Səlyr çəvat vəkyl, got:

— Mызгина мын зь wə gyndije kəsib u nivçəral diwana şewre iro zə bona wə dərşdar şandije, məktə-be vədəkə.

Wəxtə gyndije kəsib—nivçə əv xəbər bəhistyn, zə eşqa—şabuua nızan bun cə bəkyrana, zə dəst lə həv xştynə dənge mərəvə nədəhatə bəhistyne, ançax мын dь bəhist, wəki dьgotyn,—əmyr bəkə diwana şewre, fьrqa kommunistal

We məzi bǝdǝ xyǝndǝne.

Alikida zi, dǝnge axǝ—ax, ofǝ—ofe bǝr gyhe mǝn dǝkǝt, dǝgotǝn,—Dǝwraǝna mǝ su, dǝwraǝna wan hat.

Mǝn ǝw dǝng lap rak sǝh dǝkǝr, le mǝn nǝzan bu zǝ kǝdǝre te, lǝmazi dǝgǝrjamky wan bibinǝn, kǝne ǝw kinǝ?

Sǝma yssa dǝkǝn? Mǝnzi tǝre bǝrindar hǝnǝ, janzi nǝxyǝs, ǝw dǝnge wanǝ te.

Nǝškeva komǝk mǝrǝv bǝr ǝǝve mǝn kǝt, lǝ bǝr diwǝrǝ runǝsti, rǝstǝ—rǝsta wanǝ lǝ sǝvate rǝrcuje xyǝ kǝrǝbun “noli mǝrǝve ǝwǝd mǝri, sǝkǝnibun. Mǝn le nǝheri, ǝw kulaked gynd Hǝsoje Kǝlo, Kǝlǝse Fero u mǝlle gynd Mǝstoje, lǝ hǝv sǝvjǝnǝ hǝle xyǝda dǝbezǝn:—Rastǝ, hǝta nǝha gyndda xǝbatci hǝbun, le zǝ wana gǝlǝk nǝxyǝndi u niv xyǝndi bun, dǝrsdarzi hat, ǝw hǝm bǝ xyǝj xyǝndi, hǝmzi we zara u mǝzǝna bǝ dǝ xyǝndǝne u je nǝ xyǝndi zi bǝ hǝr gǝli-gotǝna bǝdǝ sǝrǝwǝxt kǝrǝne. Edi kǝs gyra mǝ nakǝ, ǝwe hǝmu sere mǝ bǝdǝ ǝjan kǝrǝne, mǝ zǝ dǝnjaje bǝdǝ qǝtǝndǝne.

Wǝxtaky sǝdr got,—Zǝ bona mǝkǝtǝbe oǝax dǝst xǝstǝn lazǝmǝ, sǝka bezǝn, ja kǝ laiǝqǝ? ǝm dǝkǝrǝn bǝ wǝdǝti bǝkǝn mǝkǝtǝb? Kǝtǝbe yzǝka komsomola Hǝsǝne Hǝci rabu, got,—Hǝvalno! qanun re nadǝ ky ǝm gyndije kǝsib u nivcǝ zǝ xan mane wan dǝr xǝn, le wǝxt zi pera gǝhiǝtijǝ, edi ǝm nǝkǝrǝn tǝzǝ zǝ bona mǝkǝtǝbe xan-mana ava kǝn, lazǝmǝ wǝki ǝm Oǝaxǝ kylake gynd Hǝsoje kǝlo zǝ bǝstinǝn.

Өве жәке лар агыр бәрә дьле “Қома бь син, да-
Сьвәте қырат да, wәки we оҭахе зь wi бьстиньн u сьқа
zare өмре хуэндьне һәнә, бьшиньн хуэндьне.

Сьват бь дәст ль һөнхьстьнәкә ғыран кытабу.

Сьвәтыре дәрсдари ль һивја ҫағырта бу, кы zare
ben. Zazy зэф кем һатьбун. Ты нәве we ҫәве кылақ,
ҫех, мәлле гынд ҫәв һәта сьве кәтнә нав гынд пра-
вакәтсия бәлакьрнә, лома зару паен.

Сәдре гынд u дәрсдар, ҫаркә дьн кәтн нав гынд
u навниҫа zare өмре мәктәбе ғытн, u диса де бәве
wan дәрһәқә қара хуэндьнеда данә сәр wәxt кьрне.

Һәсози һәла Оҭах бь рәки вала нәкьр бу, дьгот,
кәнге зару һатн, әзе паҫе валакьм. Һәмин кы кылак
u диндәре гынд сәва стәндьна Оҭаха wi рәзи нинбун.
Сәдыр бь қә-ләбәлхәкә ғыран әw zi вала кьр.

ҫағырт дьһатн, 70 кьр 53 қиза дьхуәнд, гынди
дәстә—дәстә дьһатн тәмаҫа хуэндьна wan дькьрн.

Wan роза сәве мьни ль Һәсобу, әwi сәр дьхаст,
дьхаст, wәки жәк дәрһәқ нә рәкija хуэндьнеда тьтәки
beзә, janzi ғылики зь нәрәкija diwane хәбәрдә, сәва
әw zi дәре ғылија вәкә, дәрд u кьле хуә beзә. лома
банздьда бәр дәве һәр қәси u ғыли ze дьрьсн.

Рәке zi әз сәва стәндьна рәреә u ҫәкьр бәр коо-
perative сәкьннбум. Рәреә u ҫәкьри- болбу, ке сьқас
дьхаст, дьстанд, ле рәре мьн малда мабун, әз һивја
зь мал анина рәра мабум. Һәсо заньбу, wәки рәрә бь
мыра тьнәньн, һьнәки дора мьн су-һат, got,— кәрәм
кә мал. • Әз нәсум, паҫе got,— дьбә ty сәва рәра
сәкьни? Wәрә рәрә сьқас ләзьмьн, бьдьм. Мьн қәст-
бәндә got,

Le paşe  ze zь ky binьm, bьdшe t ?

— T ne ty  va o axe kom ke bьd , b ga o ax zь d ste mьn n s , p r  xy ş lali t bьn.

Mьn dьxast w ki neta dьle wi zanьbьm, mьn  w zi pak  jan kьr, u paşe gyh n dae u cum.

Sьv bu,  z t z  zь x w radьbum, nьşkeva k tьbe yz ka komsomola H s ne Haçi d ri kyta u paşe hat  hyndyr, mina m gьv ki d v bь k n got, — B ri s lame mьzgina mьn: edi gyndi h saban, pesira m  zь kylak u dindara xьlas bu, gynd st qьrij , zary bь 100% hatьn  m kt be.

— Sьbu? mьn pьrs kьr.

— Kylak u dindar gьrtьn, male wan nьherin, ma-la H soda   tьvьng qьrm k zi gьrtьn,

 z şabum, mьn mьzgina wi kьteb k  „xy xy hinbu-na xy ndьua kьrmançi“ dae, P j gьrtьna wanra edi zary zь m kt be n  dьman, şyxyle xy ndьne ro-br  peşda cu. Mьn h ça f m kьr, w ki wan şyxyl paşda dьxьst.

„BƏRE KYRE KOSO, PAŞE ZƏKI“.

Səjad kyre Aħməde kəsəjə, Aħməd əmre xyə pæ-
pær xylamti u bərdəste aqıa, bəga, u dəwlətija dərbaz
kərijə.

Ňav saleda hər aqıaki wi, cənd nave çurə-çurə da-
nibunə sər, le nave wi lapı paşın danibun „Koso“.
Ňəhazi gyndi disa gələk çara, Aħməd bə wi navi nav
dəkın u gazi dəkəne, tənə əw van sale paşın bu,
wəki dərbəzın Aħməd.

Rastə hərke nəha bə nave Aħməd nav dəkın, le-
disa çarna hətə nave wi bərə „Koso“ hılədən, gələ-
məri nasnakın. Koso nəha kolxozeda sərəke bərigada
məjə, əw bə dılçan dərbəbtə, həbuna kolxoze zədə-
dəkə.

Hətə roza iro, əw cənd çara dərbdar hatijə kəvş
kəryn, cənd çara zə nəhja mə, aliye kolxozvanada wəkil
bəzartynə, şandynə Moskovaje həmçəvata kolxozvana.

Gərəke bezyn, wəki hər şuxyləki ky Koso kolxo-
zeda dəkə, əw zə bona kolxozvana dərbə nubar, çər
bandyn. Ləma zi, əw nəky tənə kolxoza mədə, nav
həmu kolxozvane nəhjedə zi kolxozvane eğyn, zanə u
həskəri te həsav kəryne. Koso bə we xəbata xyə gənd,
bə wi aqılı xyəji çərgəbandi, ləza nəha bə nave Zəki (zen)
te nav kəryn.

Zəki mərgvəki xyəndən hıza, əwi gındda, kyrsa
əvareda koma pença kyta kəriyə, evar-evar gələk kə-
teb u bıroşure dərheqa malhəbuna gındijada dıxunə.
Əwi cəndsal bəre kyre xyəzi yssa dışandə məktəba
gınd u paşezi şandə palfake (fakylteta pala).

Nıha Səjad və bıhare təzə zı palfake hatijə gınde
Axure. Səjadi bı xyəndən u hazırja xyəva gələki peş-
dajə, ləma zi əw şandənə sər xəbata sədərтіja kolxoza
wi gındi.

Gyndə ky Səjad teda dıxəbıtə, gələk baqə tırja,
seva, hyrmeja, şvətəla, guza u je majın hənə. Lı we-
dəre, wəxta ky sıvə rəndəbə, ro təzə tıreze xyə notla
tele zıriçe davezə hər alija, zı dəst bəlge dara nae
dıtın. Bıhara, wədere dənge əvık, rəşela, pəpuka,
u ləgləga dıne şəndıke. Ave kanja sıpi mina şır çəwke
zıravda, nav gıha u kulilke rəng-rəngida dıkəşın,
dışınə sər-zəvi u bıstane kolxoza wan. Ođlıje rast, əz
zı həwa wədere zəf hız dıkım, lı wədere mədə mın
vədbə, ərde wədere zi zəf lı mın xyəş te. Əwana
wəxte bıhara, bın baqə, bər kanije runıştəka dati-
nın, gələk çara həma çvate xyə zi lı we dəre dı-
kın. Çvata ky teda Səjad qəbuli nav fırqə kryn, əw
zi disa lı we dəre, bın wan baqə da bu.

Dərbaz buna Səjadə nav fırqə, wa bu:

^ Gələk mərija ərzə dabun, wəki bıkəvın nav fırqə,
zı waqa gələk zi kəe u zın bun; Le Səjad ərza xyə
bəri həmuja dabu.

Pıştı vəbuna çvate u qəbandına cənd məsələ dın,
bəri həmuja ərza Səjad daninə çvate, xyəndən. Paşə

gъli danə Səjad, wəki sərhatija xуə bь cənd gъlija
əjankə. Səjad rabu, sərhatija xуə got, xуə bь cənd
gъlija da nas kьryn, зь wana jək zi xəbərə „Bərə kyre
Koso, paşe Zəki„ bu.

Paşe gələk pьrse main dane, wəxta pьrsa rastə
gələka pьrs dьdan, le зь həmuja zəftьr. Telibu, wəki
qə məçal nədьda tьkəsi. Сьmky Telli bь xуə fьrəvan
xуəndьna ortə kyta kьrijə u əva cənd saləzi, wəki xə-
batə fьrqeda dьxəbьtə, ləma zi əwe zəf u pьrsed kur
dьdanə Səjad. Pьšti gələk pьrsed dьn, Teliје got.

— Həval Səjad, nişana diwana mə cəwanə? Səjad
qə nəfьkьri got.

— Hər diwanəke angori xуə, nişanəкə we həjə.
Le nişana diwana məzi, зь das, Cakuc u sterka penç
goşəjə.

— Das, cakuc cь nişan dьdьn? Teliје pьrs kьr.

— Əw das u cakucə lь nişane, məhkəmiya tьfaqa
xəbatkara u gyndije əməkdar nişan dьdьn.

— Le lь Sər nişane dьha cь həjə?

— Hərfed: T. S. Ş. Ç. hatьnə nəvisare.

— Əw hərf cь nişan dьdьn? hərkə zani jəko-jəko
sьro vəkə.

— Əw hərfana jani; tьfaqa sosjalistija şewra cьm-
hurijəta, nişan dьdьn.

Xəbərə tьfaqe, cekьrьna qəwətəкə bona wəlate
şewrejə başqə-başqə, lь çiki bərəvbuna wanra te
gotьne.

Xəbərə sosjalistije, lь wəlate təvi ve tьfaqe, cekь-
rьna himə sosjalizme, nişan dьdə. Jani lь van wəlata,

ёрд u fabрик зъ дэсте капиталист u мьлкэдара hatьнэ standьне, кэтьнэ ыxtijara (дэсте) хэбаткар u гындije эмэк дэр.

Хэбэра Şewre, ь wi wэлати органа lapэ мэзын, şewra wэкилед эмэкдара буне, ниşан дьдэ.

Хэбэра Їьмhurijete, diwan дь дэсте wэкиллада буне, ниşандьдэ.

Le sterka пенç goşэ, cekььна тьфақа. һэмму пролетаре һэр пенç парее дьне u һэмму wэлатлада данина һукумдартija пролетара хуэстьне, ниşан дьдэ.

— Səjad бь we хэбэра хуэ paşьн кyта кьр.

Paşe Teliје сəнд pьрсе дьне дэрһəқа malһəбуне дане, Səjad çaba wanzi jəko-jəko da, һəминкy һəвалə mainzi, wəxte pьрс даине, çaba хуэ тəмami дьstandьн.

Paşe дэрһəқ paki—нə pakija Səjadда pьрс дан, wəки хэбəрдана кə һəјə, бəра rabə, хэбəрдə; le зь rabuja, һэр дьxастьн хэбатwantija Səjad bezьн u һəјfija wi əjanкьн. Həминкy тəрçьма һалə wizi əjanбу, wəки бавə wi „Bəre Koso, paşe bu zəki“.

Бь əşqəкə нəдити u дəст ь һəвхьстьнəкə бь дəнг, Səjad һьлданə nav çerga фьрçəвана. Səjad zi soz да, wəки хэбата хуэ u һазьрja хуэ дьһа zedəкə, дьһа гəлəки хэbate peşда бьдэ u һазьрja хуэ zi zedəкə.

ӨЛІ У ДІЛБӘР

Dora gynde oyliduze b̄ ēmed z̄rav, aved z̄alalə h̄əlqə k̄rijə. Rasta peş gynd nola ave b̄hra rast, ti-reza roe ky d̄bdə s̄ər av̄a, əw rast z̄b̄ h̄ər alijava d̄b̄b̄r̄qə. L̄b̄ b̄ər d̄əve av̄a, peş mala dare t̄əzə, baxce c̄uek̄ hat̄nə ēbkand̄ne. W̄əxta b̄h̄are gynd z̄b̄ b̄əl-ed d̄ıra, kylikəl gihe r̄əng-r̄əngi u z̄b̄ t̄əjred ç̄urə-ḡ, u ə te x̄əmland̄ne. Əw gynd b̄ qajde t̄əzə. b̄ dəsti n̄z̄inere d̄ıwana ş̄ewre x̄anmanə wi ç̄ergə b̄ p̄ylan hat̄nə danine. Çax̄e ky t̄ava s̄əve d̄z̄ərḡqinə, ro min̄a s̄ənikə zerin d̄ərd̄k̄əvə, t̄ireze x̄yə min̄a t̄ele zerin d̄ədh̄elə ərde, m̄əri t̄əzə z̄b̄ nav ç̄ija rad̄b̄b̄n, z̄b̄ s̄əwta b̄yl-b̄yl u ēviked r̄əng-r̄əngi, k̄alinja mi u b̄ərxa n̄z̄anə k̄ızanali b̄nherə. K̄ələfe gyndə b̄ərə ḡələk hat̄nə x̄r̄av̄k̄r̄nə, ş̄una wan baq̄ u bostan ş̄inbunə, male k̄əv̄ri zi k̄əv̄re wan x̄r̄av̄ k̄r̄nə, pe k̄əv̄re wan m̄əktəba gynd t̄əzə daninə.

D̄b̄ wi gyndida, x̄en z̄b̄ 145 male kyrmanç̄ ḡələk zi əç̄əm u f̄ylə h̄ənə d̄əgyndda kolxozəkə z̄b̄ se m̄ylət̄a „Internatsionali“ t̄əşkil bujə. Kolxozvan h̄ərro w̄əxteda d̄s̄əbnə s̄ər x̄əbate, besəbəb q̄ə j̄ək z̄b̄ x̄əbətə namine.

Bona k̄r̄f̄k̄r̄n̄a w̄əxtə kolxoznika w̄əxteda b̄ərəv-buna wanə s̄ər x̄əbate, or̄ta gynd, dara r̄əşə m̄əz̄nda z̄əngyləki m̄əz̄n̄ hatijə dardak̄r̄nə.

Wæxta Zængyl dængdædæ, mærv dæve ðjni gazi-
dæke, dæbezæ,—„rabyn! rabyn, rabyn,, wæxta xæbatejæ.
Yssa dæle mærv bærb xæbate dækælinæ. Kolhozvane
gynd, zæn—mer hæmu læ sær hæv dælsæwæti zæ hæv
hæz dækæn. Næha hæse mælet zi pæe pæz zæmane hæv
dæzanæn, xæbærdædæn, nav gyndda, mæktæbeda bæ xæ-
bærdane mærv nækæræ mæletæki zæ je dæn bæbæzæræ,
yssazi bæ net u fækre.

Le çî hatijæ æze bæzæn, wæxte tæşkilbuna kolxoze,
şex, mæla, kæşiş u mærvæ læ sær reja wæn çijizi kem-
ninbun. Rastæ çyqas æwana hæbun, dæha zæ wan zæf-
tær, kommunist, komsomol, u mærvæ bæ qælbe tæmæz
u baş zi hæbun. Kolhozeda xortæki komsomol nave wi
Ëli u qizækæ bædæw nave we Dilbær hæbun. Ëli u Dil-
bæræ zæf zæ hæv hæz dækæryn, hÿba wan avitæbu sær
hæv, hæda yssa hæv hæbandæbun, ky roke hæv nædi-
tana, we roze noli mærvæ sæwdasæri nan av nædæryn
we bægærijana wæki hæv bæbinæn. Kæælk fæla, le
lawbæk kyrmanç bu.

Kulak, u dindared gynd næ dæxastæn kolhoz peşda
hærræ, malhæbuna we zedæbæ, bæratija internatsiona-
lije mæhkæmbæ. Læmazî wana hærdæm provakatsija u
gylje mæletije davitænæ nav gyndija, wæki hæz dinda
ræki nav mælete wanda hÿrmæta wi nækævæ.

Rozækezi disa mala şex Kælæşda hæmu dindare
(şex, mæla, Sæjid) gynd çævjabun, gazi çænd ruspija
zi kærbun, wi çaxi yzve kolxoze Hotoe Hæsæn zi
cubu.

Bəri həmuja şex Kələş gotьbu,—Gəli; ruspi u dindared gьnd, həla şahьle wə şahььn, fəmnakьn, lə hun cьma wana sər wəxtnakьn, səwa kьrmanç bь mele erməniara bьratije dajnə, xarьna wan, rabun. runьş tandьna wan jək u lь őrdekibə, gərəke nьha nane həv nəxarana paki həvra xəbərnedana, nəky aqьrije Əloe komsmol kəьka erməni bьstinə, bьbəzave wan u şex məla bər tьştəki nə həsьbinə, iza cь hyrmət, cь Sijanət u xer bərəkət lь ky ma?”

Wəxta Şex xəbərəddə u bь gьli-gotьned xуə jəke ja dьn həv nəgьrti, dьxast nav gьndda dьzьmnaje peşda binə, Hoto həma wi saxi mina mərьvəki vəşьnqə, nьşkeva rabu sər pija, tьlija xуə sər şex Kələşda hənand u got:

— Bəs! Avzazija bьkьn, səva qara çeba xуə. Bəs! Səva hyrməta xуə, dьzьmnaje bьkьnə nav gьnd, u xuna xəbatqara bь wan bьdьnə xarьne. Kənge həvra bь dьzьmn bьn, wi saxi xer-bərəkət we zəf bə, əre? Le kolxoze əv mi, mьn u baqat zь ky aninə. Əw xan—manə cilə qərqaş, zəvi u ga, eelək je kənə? həta bьratija mə bь həvra tьnəbu, əm nezdə dьzьmn, wəzi kef dьkьr: cьqa őrde rьnd, çije rьnd, dəst wəda bu, səva wejə, əre? Le Əli Dilbərə bəzьn zьrav nəstinə, cьma ky fьləjə, qiza tə, Əjşka din bьstinə? Cьma, səva cь? Həta kənge hune bьxazьn ky qoka mə lь dəste mə bьdьn bьrine, edi bəsə! Əm bь vьr—dərəwe wə həsjanə; Əm həmuzi mərinə, jəkьn, ki bь aqьli mərifətə, zanəjə, əwi pakə; ki nola wə avzazə, vьrəkə əwi nə pakə. Wəxta Hoto xəbərəddə mərьv dьgot, wəxta

darəki bəgrə dəste xyə, lexə səre şex bəşkenə, şex
zi dəstda xyə cənçyləndəbu səg həv, iza Hoto bə myle
şex dəğrt, radəkəgə səg pija, həbuna kolxoze pe tē-
lije xyə dəzmyri. Şex nyzanəbu ky cəwa xyə zə dəste
wi xylaskə. Pəşti pe həsandəna net mərəme kulak u
dindared gynd əw zə gynd hatəne qəwərandəne gər-
təne. Cəqa dəcu, robyro hyba Əli u Dilbərə zədə
dəbu.

Roke Əli hatəbu xəbata cole, nəv bacja, le we roze
səre Dilbərə dəcəja, nə hatəbu. Bəri evare wəxta kol-
kozvan zə xəvate Vəgərijan, Əli dəst xyəra xyə gi
handə Dilbərə.—Dəvəky əz dəbezəm Dilbər, hənək
bezəm,—əw nə nave fylanə. Le wi gyndida fyle nave
kyrmança, kyrmanç, nave fyla u je əçəma lə zare
xyə dəkən, qiz xorte təzə gəhiştli gəşk bə forma təzə
lə xyə dəkən. Həla bira mənədjə wəki Əli u Dilbərə
bə dəng həvra xəbərədan. Əli dəgot:—

— Le le Dilbər ty zə ky təj?
Zə xəbata kolxoze şunda maji
Ty nə hatəbuji əz din dəbum,
Zə əşqa tə səwdasəri dəbum.

Dilbərə dəgot:—Lolo Əli, xəma nəkə,
əşqa dənəgə əz ja təmə,
Ty xəma nəкə zə xəме дьlara
Вьтгьм зь ёrdəgə, вьтіньм зь təgə.

— Le, le Dilbər ty mən dəxarini
Bawar nəkəm, ty mən bəstini

Өман-өман кәеке қырба
Өз дьсәуьтм һале хуәда.

Хуә-хуә аве еәма, канја,
Гургә-гура ёуғ и өзмана,
Лауьк қырбан хәма нәкә.
Қығар — қәсәм өз ја тәмә.

— Агыре дьле мьни гургә,
Мина агыре карпiti фуғә — фуғә,
Өман—өман Dilbәр өман
хәму, хәјала мьн Dilbәр tyi.

Раәе Әли и Dilbәре һөв стандьн, ньһа бь дьлөки
өғқ Dilbәр и Әли нав колхозеда, бь һөваled һьзкьри ва
дьхөвьтн.

БӘР СӘТНАЈА НҮНӘР.

De u bave mьn edi 6mre хуә бһартьбу, һәрәке-
neziki сьл пенҗи сал 6мьр кьрь бу, әwlade wanzi әз
тәнеbum; җиринaja зь мьнра дьgotьн, — 6ziz.

Wan ль сәр дәста u бь парije дәве хуә, әз мәзын
кьрьbum, gibandbumә 12 salije ky бь мьн hesabuna.
Edi бьҗкурiki пак зь мьн дәркәтьбу, мьн ль бәр
дәста һәр тьшт дькарьбу гьһәт бькьра. бәрхvanti,
golьkvanti u hodaxtija тьркази бь мьн дьбу.

Evара wәxte әм ль бәр бьхәриja мәјә male, janzi бәр
тәндуре rudьньштьн, һьнәки bina bave мьн дьһатә бәр,
әwi axini дькьҗsand u dgot, 6zize мьн, lowo, ty гьнд
мәзын буji, мьнра гьһиҗ ti, бьҗкuri ki пакзи зь тә
дәркәтијә, мьн дькарьbuty бькьrai һәр тьшти u бь тә
hesabuna... Le сь фәјдә,.. зь хәлqерани... Disa gazi
мьн дькьр, дьһатә рује мьн u axine кур дькьҗsand.

Hәrgava ky bave мьн ysa дьgot, rәnge wi дьхәјdi,
deja мьн zi mina тьштәки бәр дьле wida дьһат, дьgot.

— Eh, сь бәр хуә дькәvi, бәра kyре мәји saxbә
yssa нә bezә, 6zize бәрхуә кәвә. Ғарnazi бәр хуәда
дьgot, — male дьне мьлке bave кәјә, kyре тә wajә тәра
гьһиҗ, һун salәke дәст бьдьнә — дәсте һәv, әvә wәra
mal.

Мын җарна зы деҗа хуә дьрһрси,—даҗке җан, даҗке!
Сьма һәма ку евар те, баве мын һыһәки бь мын җа
дьбә, раҗе зи мынга дьбезә, туй зы хәлҗерани? Дьвә
ку вә әз реҗ дәйнава давьтә һыһәка, жанзи һыһәкә
мын зогә бьһьн?

Әвә бь хәбәрәд хуә җирин әз дьдамә инакьрне,
вәки тьҗте усса туннә. Ғәлиә гаст безьм, деҗа мын
һәла зы баве мын гәләтәр зы мын һьз дькьр, вәки
рҗг—һындьк мын рьреује хуә дькьр, әвә лар хуә җаҗ
дькьр, пьзан бу сь бькьра, усса дьл тәпк бу. Ләмәзи
дьһатә рује мын дьгот, — Даҗка тә қурбана тәвә әзизе
мыни дәләл, тьҗте усса туннә. Баве тә сәва қәсibtҗа мә
дьбезә, вәки зы сьвә һәта еваре зы хәлҗера дьхәбтә.

— Даҗке! сьма баве мын қә зьтәра пахәбтә,
изна ви тунә сәва хуә бьхәбтә? мын рьрс кьр.

— На, де бь қурбан, изна ви һәјә, ле мина ть-
пәбунә іә, хәлҗера дьхәбтә, рҗг—һындьк һәқ дьстинә,
хәбата мә зы ку һатijә?

— Ле хәбата кејә? ку баве мын сьвә һәта еваре
қә руеьке малә навинә, усса бь дьл—җан дьхәбтә,
сьма қә тьҗтәки мә те тунә?

— Вәки усса зи нә хәбтә, һәқ падьне, вә дәр-
хьн, ле вә мә бь сь хуәјикә? Қә зани баве тә хьламә
кејә? ақе ви нәһја Норәшине дестда дьрьҗьфә, әви
һәта пьһа сәнд хьламә нәли баве тә бь қьтана қам
сija куҗтьјә.

Әз мина мәрвәки тәзә зы хәв габуји, сәр һьҗе
хуәда һатьм, бь ван хәбәре дenga хуә бәләгаз мын

lap aqyl gьrt, ky 3z sьve h3ta evare, t3vi zare gьnd
hol dьlizьm, listьka kapada pьsta d3ste mьn qalьsi n3,
gьl3seda kьn3 zi lь mьn n3man3; le bave mьn sьve
h3ta evare pьsta wi zь kьsandьna s3p3te g3mara bьn
d3ware Qasьmb3ge rast3v3nae, h3zar d3rd—kьl3
wan dьkьsin3 s3va kьn3 kьrьn u xьj3kьrьna mьn.
Le mьn nьzanbu сь bьkьra.

Evar3ke w3xte bave mьn 3w х3b3ra xь3 h3rro w3-
kьland, h3ma wi saxi dьle mьn хьrab bu. 3z gьrijam,
mьn xь3 avit3 p3sa bave xь3 u lavaji kьr, w3ki
s3va mьnzi х3bat3ke bьbin3, 3z zi bьх3bьtьm. H3ma
wi saxi de u bave mьn h3rd3zi d3st stuje mьnra bь-
rьn, 3w zi s3r mьnda gьrijan, noli mal3k3 bьsin zu
kin k3t3 nav m3 kьlf3te male, 3m s3r h3vda gьrijan.

Dьv3ky naka hьn3k bezьn, сьma сь q3wьmi bu, w3ki
gьsk s3r h3vda runьstbun dьgьrijan. Le gьrije m3ji
bь 3ibu, 3m se kьlf3te male, dydy sьve h3ta evare dь
х3bьtin, disa 3bura m3 n3dьbu: харьna m3 nane sьlyfi
lь xь3 kьrьna m3 3va, nьvine m3 х3silbun, 3arna m3
3wzi n3 dьdit.

Mьrьnzi zь wi h3li m3 с3tьrbu, f3r3zi edi 3m3 be
ila3 u be xь3i bun; k3s3ki m3 tьn3 bu. Pьsti g3l3k
isk3-isk u gьri de—bave mьn edi n3dьgьrijan, le 3z
3st n3dьbum, mьn h3la dьx3st bь gьri dьle xь3 hesa
bьkьm. Deja mьn3 b3l3ngaz u bave mьn dьhatьn b3r
mьn rudьnьstьn, 33ve mьn zь hes3a t3mьz dьkьrьn, u
b3r mьn dьgьrijan, w3ki b3r xь3 n3k3vьm, х3bate zь
wana n3xь3zьm. Mьn сьqasi pьr got, wan 3z zare

дѣлѣсѣбандѣм, һѣндѣк бѣхистѣн, тѣ геја хѣбате реѣѣја
мѣн нѣ хѣстѣн.

Зѣ қала дѣл, we ꝑѣве һѣта сѣве хѣѡ нѣкѣтѣ сѣве
мѣн, мѣн сѣѡа қѣсѣбтѣѣја мѣ фѣкѣр дѣкѣр, јѣкѣѣ сѣѡа
сѣбе сѣка сѣ хѣбате бѣқѣм дѣфѣкѣрѣм, ле мѣн тѣ ге
дѣрнѣдѣхѣст, тѣне һѣр хѣбата баве мѣн бу, ѡѣкѣ рѣр-
һѣндѣк ѣѣѣ рѣѣ бѣлѣд бѣм, мѣн дѣзанѣбу. Гѣлѣ һатѣѣ
ѣѣе бѣзѣѡ, Çarna, ѡѣкѣ мѣнѣѣ ꝑѣхѣлѣ нѣлани ꝑѣхѣлѣ
баве хѣѡ дѣкѣр, деја мѣн дѣқѣнѣѣја дѣгот,—сѣ нѣлѣ
баве хѣѡ қѣ нѣтѣѡѣтѣ. Баве мѣнѣѣ рѣра—рѣра бѣꝑѣра ѡѣ
хѣѡꝑ дѣбу, дѣгот,

— „Рѣсе рѣдѣр, мѣлѣкѣ қѣꝑѣр“ хѣбѣра фѣрѣсѣѣѣ. Нѣ-
мѣнкѣ гѣрѣке „лѣ мѣ һѣрѣ, сѣ бѣ бѣнѣ we ѡѣѣѣ бѣкѣ,
лѣмѣѣ дѣбѣѣѣн, „рѣꝑѣ бѣѡа, мѣлѣке зѣранѣ“.

Деја мѣнѣѣ дѣгот,—ѡѣѣле рѣзрѣѣѣ, қѣрманѣѣ рѣк нѣ-
занѣ, бѣ фѣрѣсѣ хѣбѣр дѣдѣ, Ѧм һѣнѣкѣ ꝑадѣбѣн,
ле һѣмѣнкѣ бѣхѣте мѣѣѣ бѣ мѣрѣбу.

Ѧз дѣфѣкѣрѣм сѣѡа хѣбата сѣве.

Сѣѡѣ мѣтѣна һѣндѣк мѣбу, ѣз рѣбѣм мѣн ѣба хѣѡ
стѣѣѣ хѣѡда дани, бѣнде хѣѡ да рѣꝑѣта хѣѡ, бѣрѣб тѣѡѡла мѣла
қѣзѣм бѣге сѣм. Нѣла тарѣбу, гѣнди гѣꝑѣкѣ рѣзѣѣѣбѣн,
рѣꝑѣке барѣне гѣрѣ—гѣр дѣбарѣн, зѣ кѣрѣѣѣ рѣз дѣнге
мѣѣѣ тѣзѣ зѣѣѣ дѣкѣрнѣ қалѣ—қал, çarna зѣ дѣнге ѣѡѡѣ-
на сѣѣѣ ꝑѣѡани ѡ ꝑѣқѣ—ꝑѣқа лѣг—лѣга сѣре дѣре бу.

Гѣнди стѣқѣрѣ бу, қѣ дѣзан бу, ѡѣкѣ Ѧзѣз ѡѣ ꝑѣѡе
рѣбуѣѣ дѣсѣ сѣр хѣбате.

Мѣн зѣ тѣрса сѣѣѣ ꝑѣѡани нѣѡѡѣрѣбу ѣꝑѣкѣла мѣрд—
мѣрдѣнѣ бѣсѣма, тѣлѣ—тѣл бѣр дѣѡарѣра сѣм гѣһѣꝑѣ-
мѣ бѣр дѣре тѣѡѡле.

Сахе мьн дәре тәуле вәкьр, сәве дәвер дьбьргин, ёринжа селәка бу, фьшинжа gameşa, гәрә—гәра лнге һәспра бу.

Qydume мьн şkәst, мьн пәвербу, бьсума һундур, ль бәр дері сәкьнібум, мьн фькьр дакьр. Çarna мьн дьл—çәгәре хуә тәв дьани, дәри вәдькьр, таqәт пәдьдькьр, disa гәр, дьгьрт. Çarna zi мьн дәре тәуле вә дькьр, lap дьда сәр пьşte, пьškeva disa qәrәtu дьhatьнә бәр сәве мьн, пера—пера мьн дәри davit u һьнәки зә dur дькәтьм. Hәsp, gameş, дәвар һәму rabubun сәр peja, wana zi тьре әзе бьне wan тәмьз кьм, timar кьм, дәвер дькьрә orin, һәспра дькьрә фьгә—фьг, ёрд pekol дькьргьн, мьн zi тьре әз ль бәр дері сәкьнимә, һьнәке һәма зь тәуле дәрен, бь қьгька мьн бьгьгьн, Fore сәре мьн бьzun—бьzuni бу, хујdane сәр мьнра авитбу, сәкьнібум u дьфькьrim,—һәгьм, jane na? Əw хәбәра кь дьgotьн, „Şәve әlk ль һәспра sijar дьбә“ пьškeva қәтә бира мьн. Ve çare qydume мьн lap şkәst, coke мьн сьstbun, дьле мьн дькьрә тәрпә—тәрп. Мьн дәнге тәрпинжа дьле хуә дьбьhist, edi paşda вәгәrandьнzi бь мьн пәдьбу. Мьн сь qasi дьхast бькьмә qurin, le дәng zi зь мьн дәтнә дькәт.

Əz yssa дьфькьrim, aliki zi сәве мьнә ль ёsmana bun, мьн дьgot, gәlo, қьнге сьвәе ronbә, әз зь ve bәlae хьlas бьм, le сьвә zi тьнә бу.

Ереçә wәxt şunda мьн пьһәри, зь ёsmana бәгә—бәгә sterk кем дьбьн, тәне sterke бь şәfәq дьминьн. Pewr, mezin zi сунә ава, sterka kawranqьranezt

lap bьknd bu, hat wəlgərija, cu ava; sterka sьve avit, bьknd bu, gəwraji kətə aliје rohьlate, ɛsman spibun, edi bu səgyra sьve.

Edi tərpinija dьle mьn tьnəbu, gərmaja mьn zi dani bu, mьnsəre xьə nьzm kьr, bəg qyьlka derira ь hyndyre təwle nьheri. Nava təwle zi bubu ronaji, məgьva həjwan zь həv nas dьkьr, Zanybu kizan dəwarə, kizan gameşə, janzi həspə. Edi mьn zanybu ky, wəxte hatьna bave mьn zi hьndьk majə, we be.

Mьn bь dьləki tьrs dəri vəkьr, da səg pьşte, hь-nəki hyndyre təwle nьheri, u paşə zi cumə hyndyr nav dəwer gərjam, bьn zьke həjwin zi nьheri, tьştək tьnə bu.

Paşə mьn bəg, cəlqi u səpət ani, wəki bьne həjwin vəmalьm, mьn dəst pekьrьbu bəg dьkьr, çarna wəki gameşə səre xьə bəg bь mьn dьanin, dьkьrьnə fьşin, mьn banzdьda u dьrəvimə çiki dьn. Le hə-minky mьn nəwerьbu pьšta xьə aliје həspada kьra; mьn tьre „Əlke zь səg pьšta həspa bьpore xьəji gь-zьkьva banzdə səg mьn“. Mьn təwlə təmlьz kьr, cu səpət ani, gəmar hьndьk—hьndьk dьkьrə səpəte u bь haləki cətьn hьldьda xьə, dьbьr dьavit. axьrje mьn əw zi kytakьr, he təzə səg afьre eeləkarunьştьbum, ky bina xьə bьstinьm, nьşkeva bave mьn bь səpəteva kətə hyndyr; əwə bь həsьr, bəg xьədazi dьkьrə:—
lao, lao—dьgьrja.

Əwi əz ьsəg efьr ditьm! Səpət avit, hьlməji mьn kьr, əz kьrьmə həmeza xьə u tь tьrsə—tьrs zь mьn pьrs kьr:—ke ty ani vьra, qa rənge tə? Pəj bave mьn

dənge ǵrı l̥ m̥n t̥sələ bu, paše deǵa m̥n b̥pore
x̥uǵı şə nək̥riva k̥ətə ħ̥yndyr; əz dit̥m, hatə bal m̥n,
əz ramusam, u ħ̥nəki run̥şt, əw u- bave m̥n disa
ǵ̥rijan, wanzı t̥re „Ǵna əz animə,“ janzi din bumə.
Paše deǵa m̥n əz b̥rmə mal, bave m̥n zi l̥ sər
x̥əbata x̥uə ma.

Reva deǵa m̥n zu—zu z̥ m̥n d̥p̥rsi;—k̥e ty
b̥r̥ǵbaji? cubuji s̥?

M̥n s̥qasi d̥got—səva x̥əbate cumə,ina nə d̥k̥r,
bətane əve m̥n wəld̥ǵər̥and, le d̥n̥heri. Ǵarna zi
d̥got,—rənge t̥ə s̥ma s̥pi buǵə?

Dər̥həq t̥rsa x̥uəda m̥n ty t̥şt n̥d̥got, le s̥
t̥rs „həmin̥ky z̥rave m̥n q̥ət̥jabu“.

Əm cunə mal. Deǵa m̥n p̥era—p̥era ǵı dani əz k̥rmə
n̥av. Evara, şəv zi q̥ər̥əwlti d̥k̥r, ran̥d̥za „səva
disa ǵ̥n m̥n n̥əv̥n“ həma yssa ħ̥şjar bu; ǵarna zi
l̥ sər m̥n d̥n̥vat (d̥ǵər̥and.). Hələ əw x̥əbəra deǵa
m̥nə bira m̥ndajə, wəki d̥got:

— Zylm wəlgərə, k̥əsibti zi sərda,
meri b̥n s̥p̥ətada, m̥n Əziz̥zi dərda,
iro şunda l̥ m̥n ħ̥əram bə ava van ərda.

M̥n s̥qasi x̥əbata k̥ri (t̥əmiz, k̥r̥na t̥əwle) d̥got,
disa ina n̥d̥k̥r. Cənd roza şunda dit, wəki t̥şte
yssa t̥ynə, əz s̥p̥art̥mə bave m̥n, wəki s̥və—s̥və
p̥era hərmə t̥əwle, əz zi bave x̥uəra d̥cum.

Bələ k̥əsiba z̥ bər p̥ja rad̥bu.

Dərd—k̥yla m̥n nə b̥si m̥n bu, wəki əz. d̥cumə
t̥əwle, kyre Qas̥m b̥geji p̥r̥euk zi d̥h̥atə wəd̥ərə, əz

дъбыгым сәг ағыре голыка қәлеткәк дәвитә стүје мән,
ғиһа дъкығә бәг мән, бавә мәнға дъгот,—Qasыk, Qa-
сыkko, һәла бынһегә, голыке мән зи гиһе дүхүә, u әмги
сәг мән дъкығ,—бухә! бухүә.

Мән зи бұхаста—нә хаста гәрәке дәвә хүә бұда
сәг гиһе u бұсүја; һәрке мән уса нәкыра, we бұгь-
гүја, ханьма мөзһне бһһата. Çарна зи, ре шыва лыге
мән дъхьст, дъгот,—һиш,—һиш, mirato сьма усса гиһе
дърези.

Wәhte бавә мән гәмара тәвле дъавит, әwi зи сә-
рәтәк бь мән дұда аһне, дъкәтә һүндүр, бавә мән
әw сәрәт зи һыдһда рьшта мән u бьдәстәки зи али мән
дъкығ, мә әw дъбүр u дьани һүндүр. Нәле мә әw бу,
һәтәкү фырк кәтә рьшта мән, зь weзи рьшта мән сьст
бу, реләке дһса кәтһмә нав сүја, еди зь we шунда нә
дъсүмә wedәре.

Әz ты сүјада нәдъсүм, һөвалед мән дьһатһн сәм
мән, мә малда қар дьlist, лақрди дъкығ.

Çарна кы мә бь listьked: рьстүке, мешоке қар
зь һәв дъбүр, wәki данә нәдһда, әсәји нав мәда дьбу
сәг—дәwә мә ль һәв дъхьст u асүрје мә бәри zared
sexә дьда.

Çарәке зи еvare әз, deја мән u бавә мән мә-
лыге хүә кығбунә тәндүре u хәбәр дьда. Нәма wi
сәхи һатә сәг сәре мәји we roze, wәki әз wi сәрида
сәwa рак, qocax хәбьtibum u сәwa cubumә тәвле,
тыrsijabum u nakazi тыrsa кыре бәги еuk сьве һәта
evare зь мал дәрнәдъкәтһм. Bавә мән кәнја, got:—

Нъшън,  ze s r hatik  nolani s rhatija kyre x e be-
z m.

 m st qrin,  wi d st pek r:

— W xt ke mer z n k h bun ; nave mer  apt -
rik, nave z ne w rd k buj .

 apt rik zi nola t  n wer k, le  wi z  ruvija n 
wer buj . Z  t rsa ruvija s be h ta evare k tij  t n-
dure d ri s r x oda dadaj .

W rd ke parije nen  d st x sti anin , daje,  wi
zi t ndureda xarij .

W ki d ri h n ki v k ri mabuj , pera—pera k -
rij  qurin:—Deri b gr n! ruvije b n m n buxun.

B   ir ta  loe gavani ruspi,  ar ke W rd k kada,
bi ija d pez , h ld d  d c  s r kyl ke, wan kada u
bi ija c nd h ba kyl kera davez , nav male, c nd
h vazi z  s vd re h ta d re male d r zin , c nd
h vazi tin  mal, pe b ri  apt rik rud ne dux .

—  w s bun kyl kera d k tn, t   w kad  z 
ky anin ?  apt rik d r rs .

— Kad —bi i d bar n, d rva hat n  coke.

— S ka h n ka b d  m nzi, le s ma q  naen bal
m n zi nak v n, mirat ,  apt rik d xaz ...

— Kyle n k ti, wan  t zin , ty zi h r , bin , bux .

Z n k d vez .

— N  ruvije m n buxun.

— Ruvi t n n n,  ze l  b r deri b s k n n, ty
h r .

 apt rik z  t ndure d rd k v , t rs —t rs kad 
nav male b r v d k , d xaz  disa t k v  t ndure, le

зънк nabelə, əmr dьkə, wəki qade sьvdəre u dərə malezi binə. Caxe ky Şartьrik je sьvdəre bərəv dьkə, lьnge xy зь şemike davezə dər, Wərdək pera—pera deri sərda kьlit dьkə.. Şartьrik həma lь bər deri dьkə həwar:—

• — Əman, ruvija əz хатьм, deri vəkə..

Сьqasi dьkə—nakə Wərdək deri vənakə; axьre nə ear dьminə u noli mərəvəki çanbezar dьvezə:

— Wəki Vənaki? hьnə ar, hekəke, hьnək zi del—bьzije həspa bьdə mьn, eze hərəm.

Wərdək tьşte wi xasti qьlyka đerira dьde, u əw dьsə. Hьnəki зь gynd dur dьqəvə, reva dewək—rasti wi te, dew dьvezə:—Ty ki?

Şartьrik dьvezə:—Əz paləwan Şartьrikьm. Dew dьvezə.—wərə əm qəwəta həv bьşerbinьl.

Şartьrik dьvezə:—wərə. Dew dьvezə,—əм сь бькьп?

Şartьrik dьvezə,—Hərjək зь mə kəvьrəki bьgrə dəste хуə u бь dəstəki hurkə, бьkə ar bavezə.

Dew pera—pera kəvьrəki зь ərde hьldьdə, nav dəste хуəda hur dьkə, dьdə ba.

Əw zi heke dьgrə dəste хуə u dьgьvьşə, hek dьşke, er zi qyloz dьkə u dьvezə,—хен зь hur кьгьне, мьn av zi зь кевьr dərхьst.

Paşə dew dьvezə,—wərə əm бьнəнге хуə бьгьueкиньл ська рьгеа бьнəнга ke dьrezə.

Şartьrik dьvezə,— бьгьuekinə!

Dew dьrucьkinə, dьrezaja рьгеа бьнəнга wi angori byhystəke, le Şartьrik delbьzija dərdьvə, wəki dьrezaja wan dy byhystazi dьrezьrə. Dew dььrsə, dь-

гъѣфѣ, хуѣ ѣаѣ дькѣ, и дьвезѣ:—Ѧм ѣаѣ бьранѣ, вѣгѣ
ты зи бьбѣ бьраѣ мѣи хѣвта, је мѣзынзи ты.

Ѧв дѣв зоѣе бьратѣе дьдьнѣ хѣв и бѣг бь мала
дѣв дьсьн. Дѣв рѣѣда дьсѣ мал и бьраѣд хуѣ малга
дьвезѣ:—Мьн јѣк бь хуѣра анијѣ, сѣвѣкы бьраѣ мѣји
мѣзын, нѣбѣ! хун кем зѣдѣ хѣбѣрдьн, вѣ мѣ ѣѣмуја
бькѣ „лѣрѣ ѣѣри ль диѣвѣрѣ“. Ѧѣта мьн кѣвьр кьрѣ ар,
ѣѣи кьрѣ ар, и ав зи зѣ дѣрѣхьст. Рьрѣа бьнѣѣнге ѣи зь
ја мьн дь бьхьстѣзи дьрѣзтьр бу.

Ѧптьрик зи дьвѣ бьраѣ дѣва. Дѣв хѣрро дьсьнѣ
нѣѣре, ѣптьрик малда дьминѣ. Хѣрро Дѣв авѣ хуѣ
мѣѣка гада тѣньн, роѣѣке зи ѣптьрикѣра дьвезьн,—Ѧп-
тьрик ѣан! иро ѣм вѣѣтѣјѣнѣ, ѣѣ банздѣ мѣѣке авѣ-
дѣкѣ бѣнѣ.

Ѧптьрик кь аѣѣѣх ѣѣлатѣ дькарѣ хьлдѣ, хьнгьлѣки
мѣѣке дьгрѣ, ѣрѣдера кѣѣдькѣ дьбѣ бѣг канѣје.

Ль ѣѣдѣре мѣѣке рьдьдѣ, ѣѣкѣ кьлмѣк зи авѣ
дькѣ и хьлдьдѣ тѣ ѣѣзик; хьндьк дьминѣ бьгѣнѣ дѣва,
дѣѣѣ мѣѣке дьдѣ сѣг дѣѣѣ хуѣ бѣје вѣ бѣг дьдѣ.
Дѣв дькьнѣ гази:

—Сьма авѣ дьхѣ, ѣѣјѣни?

Ѧптьрик дьвезѣ.—ѣз ѣѣна бьѣѣѣм.

Дѣв дѣѣа дьдьрсьн, хуѣ зѣ дькьѣиньн. Роѣѣѣи дѣв
дьвезьн:—Ѧптьрик ѣан! арды тьнѣ, ирози ты хѣррѣ ѣрды
бѣнѣ, (дѣре ѣѣѣѣѣѣѣ) ѣптьрик радьѣѣ сьѣѣ ѣрѣт—зьн-
ѣѣр хѣбунѣ хьлдьдѣ дьсѣ ѣѣѣ мѣѣѣ и дѣѣт рѣдькѣ,
ѣрѣѣѣ дѣра мѣѣѣ дьвѣ—тѣнѣ; зь дѣѣѣ јѣк дьѣѣнѣ, ль
је ѣѣјѣн дькѣ хѣѣѣѣ. Дѣв бѣгѣѣв дьѣѣн, тѣнѣ ѣѣм Ѧп-
тьрик.

— Şapтырик, сь дьки?

— Өз меşә бь çарәкева тиньм, сь, һун роze рь-
тики тиньм, әзе гьски ракьм, биньм, бьга ардывантија
мә еди әв çарбә.

Dew lavaja дькьн, хуә давезьнә дәст—режа, наһельн,
Şapтырик дьвьнә мал.

Rozәkezi dew şewra хуә дькьн, wәki Şapтырик
бькьзьн, jan-na „bәlki hersa wi hat, we dewa гьška
бькьзә“.

Şapтырик бьşewra wән дьһәсә. Evare сaxe дькәвә
nav çi u paşe әәlkәke бьн çida vәдьдә, дькәвә, қотикә-
kizi şuna хуә дькә nav çi.

Wәxta dew pe şura ль қотик дьзьн, әwzi бьн çida
дькә бь—бь, çarnazi дьвезә:—mirәte меşә наһе-
льн мәгьв gaze.

Paşe zi һьәki хуә көр дькә, dew дьбезьн:—Edi
мә куşt, wәгьн әм бьвьн багезьн. Өw hanzka қотик
дәрдьхә u дь кәвә nav çi. Сaxe dew пьвина зь сәг
һьдьдьн, әw пьškeva сәге хуә бьлнд дькә u дьвезә:—
wa! mirәte кәәә нәһьштьн әм пaldьн. Dew dişa хуә
дьрьңылиньнә сәг һәв, дьтырсьн, ләгзә дькәвә һәст-
ије wan, хуә şaşдькьн.

Dişa dew бь һәв дьşewьгьн, wәki „әм пькагьн wi
бь кьзьн“ çәne еарә әwә, wәki әм wi бьşиньн сәг we
һьгеа nava меşә, бәlki әw еарәке бькә.

• Sьvәke radьвьн дьбезьн:—Şapтырик çan! габә әм
һәгнә nav меşә мәзьн neәire. Şapтырик хуәга дьвь-
нә we дәге, хуә һьәki dur дькәвьн, хуә vәдьşегьн,
ynda дькьн. Şapтырик тырсә—тырс dora хуә дьһьһегә.

wana navinə. Nəşkeva hьre lə dərđkəvə. Şartьrik dьrəvə hьldьkьşə səg darəke, Hьre viali—viali dorə dare dьcə—te, Şartьrikzi tьre hьre qampьruke xь davezə dare, we dare bьbьrə, Şartьrik zь tьrsa nəşkeva xь zь dare davezə. Bəxtə dьkəvə səg pьştə hьrəe, hərdь gyhe we dьgьrə u dьkə qurə—qur, —wərgьn!... Dew radьvьn, dьpьherьn ky Şartьrik lь hьrəe sijar buji, gyhe wezi gьrtьjə. Dew zь çije xь radьvьn, ten hьrəe dьkyzьn, Şartьrik çyrə dьvə.

Dew disa dьşewьrgьn dьvezьn:—təne eara wi əwə əm ze çьhebьn.

Roke dьbьzьn,—Bьra, əme çьhe bьn,—Na, çьhe nəbьm, hərke hun dьxazьn, zь mala mьn dəren.

Dew dьvezьn,—Cьdьxazi hьldə, para gələk zь təra.

Şartьrik cьqa tьşte xas: zer, ziv, cьky həjə, hьldьdə, dьdə pьştə dewəki bərb mala xь dьcə.

Dьcə mal—zьna Şartьrik sitьləkeda şorbe cedьkə tinə bəg dew, səva xarьne. Cəxe ky dew həske teda dьkə u pьf dьke, Şartьrik zь bəg pьfa wi bь arika dьkəvə. Dew dьpьrsə:—xuşke bьre mьn cьma yssa dьkə?

Wərdək dьvezə:—Nərsa wi hatijə, lь şure bəve xьjəi kəvn dьgəgə, wəki pe tə bьkyzə.

Dew həske davezə u dьrəvə.

Aoqe gynd dьvinə, wəki dew dьrəvə, gazi dьke.

—Dew, cьma dьrəvi?

Dew dьvezə—Şartьrik dьvast mьn bьkyzə, loma.

Aoqa dьvezə,—Şartьrik cije ky ty zь wi dьtьrsi? Wəxtəke mьn yssa kьrbu (zərtijeda) Zьtьrsa ruvija.

həta eyare zə təndure dər nədkət. Nave wi Şart-
rike zə ruvija rəvijə. Dəvazi nakazi ruviki hıldım,
hızdıki bərdıme zə mal dərılm.

Dew dəvezə,—na əz wi nas dıkm.

aoja dəvezə,—Həsdi ki əm hərln, ty şritəke nava
mıvna gredə, səriki we bıgrə, dər male bısəkınə, əz
hərmə hyndyr. Yssa zi dıkm. Saxe ky aoja ruvi dəvə
hyndyr, Şartrik dıke—qurə—qur. Dew zi tıre Şar-
trik Aoje dıkyzə; Dew sırp banzdıdə, aoja ıb vi
kəvıri—wi kəvıri dıqəvə, dımrə.

Paşə dew dəzıvıgə sər məjte wi, dəvinə ky
aoja mırijə, dəvezə,—hımb... le tə dıgo əze zə mal
dərılm, Şartrik zə ruvija nəwerə, tə di, əwa ty
kıri zənd...

Əw məsələ ky bave mın dıgotın, zəf ıb xıəsa mın
dıhatın, mın zə hısdıkyr. Paşə sıvə rəndıbu, mın
əw gılje bave xıə dıwəkılandın, ky həvaləd xıəra
dıgotın, əw ıb xıəsa wanzı dıhatın. Hərro dıhatıne
şəm mın bı mın dıdanə gotıne. Şarna zi wana gılje
yssa rekəni dıgotın, mə yssa zi roze xıə pe dərbaz
dıkyrın.

Wəxta ky bave mın zə xəbata xıə cətin dıhat,
mın pesira wi dıgırt. Əw pesir gırtın, mınra bubu
ədat. Bave mınzi əz dıkyrmə həmeza xıə, u dərheq
gıli gotıneky ıb oda Qasım bəge dıhatıne gotıne, dı-
got. Şarna zi dərheq ıb həv kətına dıne. şere ıb ur-
sete zə məra dıgot. Dıne təvhəv bubu, şalanbu, kıştın-
bu, mə hərro gılje təzə dıbbıstın.

Зь алије станица Араздәјәнәдә таҫнаке алије Фьльс-
тане әскәр ғыредабун, дьһатнә сәр нәһја Норәшине-
Мусәфәтист, аҫја у бәге Шәруре зи кәме әскәр седь-
кьрн дьҫандьнә пеҫја wan. Әw кәме кы дьсунә
пеҫја таҫнака, һәмүзи кәсibe ль бәр дәста кы бдәсти
мусәфәтиста заре хуә һьзкьри һьштьбун, дьсунә бәр
гыла.

Синоре таҫнака у мусәфәтисте Шәруре, бәре бубун
Қарәбырын, ле паҫе таҫнака әw зь we данә ракьрне,
тьзи гынде Сәдәрәке *бун. Һәма ысса әрәбәбун кы
зь гынде Сәдәрәке бәрб Шәруре дьһатьн, һәма ысса
кыҫти у бьриндар бун зь нав ҫер ҫунда дьһатьнә
„дйтна“ male хуә. Һәмinky ҫаләне гынде Сәдәрәке
зуда кубу, гәләк хәнизи һатьбунә ҫәwtандьне. Ле нета
таҫнака әwбу, кы Шәруре зи дәстбиньн.

Сәва weзи һатьбун, ль ејјәе Дәһне у је Дәмьр-
ејје сәкьнбун у әw ре ғыртьбун. Һәр ҫәв, зь ниҫәв
ҫунда, таҫнака һуҫуми сәр гынде Дәмьрејје дькьр,
дьбу ҫәре wan у диса ҫунда дьзьвьрин ль ејје хуә дь-
сәкьнин.

Гындәдә еди разан ҫынәбу. Зьн-зар еваре һәтәни
зьве рьшт ғыредәи ль бәр ағыра рудьньштьн. Rob-ro зь-
мара әскәре мусәфәтиста кем дьбу (мьләтејје шәруре),
әскәре тәзә ләзмдьбу. Қасьм бәг һәрбубу, кәтьбу
нава гында мәри бь зәре зь mala дәрдьзьштьн, дь-
ҫандә пеҫја ҫер. Һәр ејјеку бәре хуә зь фьронта ҫер
дьгыһери, ль сәр ҫыра (лозунга) „һәр ејје нә зь xi-
рәте, нә зь омәтејје“ дькыштьн, male wizи ҫалан
дькьрн.

Bave mьnzi şandьbu. Pəj cuna bave mьnra, edi xəlqe kare xуə rəve dьkьr, we bьrəvijana. Fişəng kyta bubun, huçum zu—zu dьbun; məjt u bьrindar pəj həv dьkьşijan zь fьronça şer bər bь gynda dьhatьn, həminky je noli bave mьnə be xуəjəi çьnjaze wan nav dəst—pejada lь bər tava orta havine u paize dьman, Huçuma mьlətcije fьlajə paşьnbu, Edi dənge topa, bərə—bərə nezik dьbun, bərəkeva bərb mə dьhatьn. Mərvь zu—zu zь şer dьhatьn, hewьrə kətьbu nava gynda. Hьnə mal zi (dəwləti) dьzikava rəvibun, səjə wanə maji nav gyndada dьkьrnə kuzə—kuz. Hьnəkəzi ərəbə təzə bardьkьrьn, zar—zьne xуə dьdanə sər u bь dьləki kyl zь gynd dərdьkətьn. Qasьm bəgezi aliki dəstə sijar dabu sər xуə u kətьbu nava gynda, hər cijeky təzə zь şer rəvibun, hatьbu nə male xуə dьsa dьbьr u dьgot,—„ha, xalce—bavce, iro roza qirətejə „ha“.. E, we bona cь bьkьrьna şər, əw nədьgot. Çarnazi ərəbe barkьri vala dьkьrə ərde, ga dьbьrьn səva goştije “əgite xуə” Əskərə mьlətcije fьla kətьbu feza gynd, aliki dənge topa, gyla, ali je dьnezi dənge qurə—qura zьn zara lərzə kьrьbu wandəra. Ərəba, qoca dabu pəj həv, zь gynd dər dьkətьn, dьrəvijan, əskərə taşnakazi. peda—peda gynd dьşəwьtandьn u peşda dьhatьn.

Həminky sərbərate bave mьn tьnəbun, mьn de ja xуəzi ynda kьrьbu, u ragori qoca kətьbum, dьcum. Həta mə lьngək dьavit, gymana anina lьnge dьne kəsi nədьkьr. Aqьrje qoc zi hьştьn, təne kətьbun haja sərə

хуә; әw zi tynә bn. Hәma yssa zi mәрғv bun, dькә-
тн, радьbun, һнәkazi qә rabuna wan tynәbu.

Бь wi hali, yssa бь rәv—bәze әm cunә бәр ыра
Ҷаhtәxte. Ль wedәre mәxluqәt yssa zәf bu, ky зь dәst
zewә—zewa wan kәsi nьzan bu kи сь dьbezә. Hнәk
sәр ыrera, һнәk бь lotka dәрbaz dьbun u һнәka zi
хуә davitнә Әrәz, teda sьsьl dьғртн, roda dьcun,
tәv ave dьbun u бәрzer dькьҶijan.

Gәllo, wi caxи сьma kәsәk бәр wan нә dькәt?

Le сьma dәst нә dьavitne, dәр нә dьхьstн?

Hәр kәsәki haja хуә da bu.

Male бәg, хан, аојalәra zuda dәрbaz bu bun, cu-
bun wi ali cadьr vәғртьbun, mere wan зьvьribun,
wәki pez, dәwer dәр bazкн.

Wәki mәriki хуә nav рәz—dәware wanra dькьr,
ky dәрbaz бә, һәma ль орта ыре бь gьla ledьхьstн,
davitнә сәme Әrәz, roda dьcu. Mә gәlәki dьxast, wәki
әm бь buna tәjr, бьфьrja na һәta nav cadьre wan, le
нә dьbn. Mә хуә davit, әm nav сәme Әrәzi be insafda
roda dьcun.

Mьn хуә nav рәze Qasьm бәgera кьr, кәтмә бьн-
зьке neriki u бь льnge nerijә peҶьn гьрт, бьн зьке
wida hedi cum u dәрbazi wi ali bum.

PaҶe мьn deja хуә nav Әrәzda dit, wәki Ҷarna бьн
tave dькәt, Ҷarnazi sәre we dәrdькәt, dькьrә gazi u
disa ynda dьbu. xәlqә majin zi, һәр cije hatьbu кьҶ-
тнә, roda cubu, әw cun; je majin zi dәрbaz bun,
hatьнә wәlate Irane. Ль wedәre zi бәlabun, һәрәk cu

çiki: һыпәк сунә Тәвгезе, һыпәк, Тегране өз зи бь дәстәкәра сунә Мақује. Мьн ь we дәре сьве һәта еваре ь бәр диwара стуже хуә хар дькьр ти u бьрци гудь ньштьм. Шөв зи ь бәр djwara зь дәст қызқанçк u мөра хәwа мә нә дьһат, Çarnazi nanozьko зь malara дь- хәбьтим һәта еваре. Le ьди ке сәwа хуәјикьрна мьн тәwла mala Qasьm бәgeda бь хәбьтија, һәқ бьstanda өз бь өзизи хуәји кьрама? Ньлбәт кәс тьнә бу, гәрәке еди өз бь хуә бьхәбьтијама, мьн бь хуә, хуә хуәји бькьра. Qasьm бәge zer дәрхьстьбун һурдькьр, disa дьқан дапибu, хәbateci дьданә хәbate. Le өз нә дьdam хә- bate, gyhdariја мьн нәдькьр, бәри мьн дьда, өз зь mal дәрдьхьстьм.

Мьн зь we бәре хуә да рьшта гьридаәе, сунә нав ела çәlalija. ь wedәre гәләк el u қәбилә һәбун: хәлка, дьләра, гәдка, кәска, бьлхька шәмска, u je majin... Аәе we ела гьранә мәзын, Хальде Әвдал аәја бу. Сәнд бьрае Хальтә дьнези һәбун, әwзи дәwләти, хьдәне кәри— surijabun, әwзи мина Хальд бь çalancijara парбун, хен- зь парези зь нав çalana һәјwane гьнд, тьште бағ сәр pari һьдьдан, һәр јәки зи сәнд тьвьнге хуә бь шьрикәји дьбунә je кәсибә be тьвьнг.

Wәlate Irane, рьшта гьридаәе, гәләк қуәкә кә- вьре бьдәст бәрәв кьри һәбун, һәму јекь бьдәсти аәја—бәга çalan ani bun, һатьбунә кьштьн, кьштьбун, јанзи ь сәр пара вәкьрна çalana хуә—хуә һәв кьш- тьбун, сәр хуна wana кәвьр дьбунә сәр һәв u кьр- бунә қуәк. Гәрәке безьм, wәки angori әдәте wedәre, еwара çahь дьсунә дьзје, зь ve obe дәрбәзи oba дьн

dьbun, hьta sьbe heka—heka keşьkvana u őwtə—ővtə sabu, bь gyla bəgə dьza dьdan, çarnazi dьkьştьn, jan dьgьrtьn, wəxt zi dьqəwьmi keşьkvan dьhatьnə kьştьn. Zь wezi orťa wanda dьzьmnaji kem nədьbu, cənd roza çarəke disa dьbu şəre wan, ʔalane həv dьkьşan-dьn, mer zь həv dьkьştьn. Həlbət əw həmuzi bona nav—dənge aq̄a u bəged wan bu, bona kəsiba tьstək zi tьnə bu, qə lь sər qocaxija kəsibəki zi kьlam—qajdə nə dьhatьnə gotьne, həmu lь sər nave aq̄a -bəga... Wan roze oq̄lmada kəsəki dərheq̄a zьned çanə bibuji, zared hurə eʔim maji, çane kьştida tь tьst nədьpьrsin nə dьgotьn, ʔəne dьpьrsin,—Ela kizan aq̄aji ja ke alt kьrijə? Wəki lь sər nave wi qajde ʔəzə (kьlam) dər kəvьn. Lь wedər həbun həsav nədьbu cəwaky ja xyəji bьzyə, cьmky hьnək dьhatə dьzine, hьnək ʔalana dьcu. Səva wezi gərəke şьvan, gavan u bərkvan məryve çanbəzar buna, hьta nəhatana kьştьn, ʔalan nədana kəsəki. Həminky kizan mal jan zi kizan el, bьhata zozana Zozaurutke, cənd həsp, cənd ga nəşandana dər mala xalьdaq̄a u bьra, əwə ʔalan kьri, xyə zi kьştibun. Jək zi əw ədətə 7000 sal peşda bəri xyəndьne, bь d arьka, tьsta həv sər wəxt dьkьrьn, mьn nav we eleda dit, wəki dьzьmnaja jəki je dьnera həvə, le nəxazə bь kьzə, şəv dьcə patronəkə ʔzi datinə bər sərə wi. Əw əlamətijə, waki dьzьmьne wi işəv karьbuje bьkьzə, hər tьşti binə seri, le nə kьrijə.

Əmre aq̄a u bəge we dəre bь şaji, lь singe eia, nav kyilike rəng—rəngi, ave bələkija, həwa henьk u

təməzda, bə govənde qiz buka dərbaz dıbu. Xarına wan qəli u gošte bərxə bu.

Qiz—buke xəməlandi dıkətən dəste həv, bərə „Sepeke“ Çarna „Kocəri“ Çarnazi zu—zu wəldəgərandıbə qajde „Romani“ u çarnazi nəşkeva ertək dıdanə xyə, hıldıkırnə qajded „Tənzərə“ „Dolave. Baso“ „kaləmer“ u je dın, qajde „Salhisylhi“ dıkırnə jalapə paşu. Lə wedərə, angori ətəte çi, qiz, buk həbunki stuje wanda tōre mori mırçane rəng—rəngi, zənde wanda bazıu u reze morija, gyhe wanda gyhare zer ziv, poze wan beflya aliye rastəda qarəfile zerinbnn, Həminky səri zə pəred zer—ziv xəməlandi, bənde pıšta wanva reze pəre zivinə dyruji bun. Le qiz, buk zi həbun, wəki bə kınçe pərətı, həsrəta wan tōrə morije qylbun; dıhatınə govənde, wedərə dəste xyə bər həva dıkırn, dısəkənin. Əşqa wan tynəbu, wəki bıkətana govənde, sımky govəndəda gərəke bə dəstəki peşe xyə pərətı bə anijana həv, bə dəstəki zi govənd nədıbu, Angori ətəte wedərə qiz, buk nədıkətınə dəste xorted xərib, le şex, mələ u bəg xərib həsav nədıbun.

Le gərəke bezym, wəki əw govənd peşe wani hər robn, lə colezi dange tylym u bılure şıvana dıhatın wəki hınək hılkışija bunə sər zınara qajde çurə—çurə le dıxıstın.

Mın myoıdarəki nav wanda ətur kır, paşe mın əwdər hışt u disa bərə xyə da xaniye bave xyə u hatm, hər kəvır, av, dar, eja həbun, tənə de, u bave mın tynə bun.

Xəlazbuna sala 19-a bu, nəhja Şərureda həla za-
 bte mysafatista Sərkari dəkərb. Hatna bolşevika bə
 wan əjan bubu, cəmaət bəre dəkərb, navda gyl-
 gotne çurə—çurə dəgotb, dədanə sərwxət kərbne-
 wəki cəmaət bolşevika nəxazə, məqabli wan bəsə
 kəne. Le kəsiba reja bolşevika raəəvdəkər, cəmkı
 wana dərhəqa bolşevik zuda bəhistəbun, jək zi wana
 zanəbu, wəki bolşevik ben, edi aqa—bəge Şəruere wə
 nəkarəbbun wana bəzerinb. Sala 1920-a Əskərə musa-
 fatista altdəbun. Bolşevik hat, nav gyndada Revkom
 (sədre şewra gynd) kəfş dəkərb. Əz zi bumə Revko-
 me gynde mə.

Lə nəhja Şəruere hərdəra, hərgyndada diwana şewre
 hatə təşkil kərbne, dənge aqa, bəga bəre—bərə kem
 dəbu, nave wan dəkət, zə wezi zə wana gələk dərə-
 vijanə sərə əija, dəbunə qacax, kome wan cedəbun.
 Qomed qacaxa gynde əija, nava meşada dıman, wana
 şəv sər gyndada dəğərb, məryve xəbatci, je fərqə-
 van dəkərb, male wan tala dəkərb, je gyndije də-
 dənezi cə təşte wanə rak həbun, dəbbərb. Bəg, aqaky
 zə nəhja dərəvin, dəsun dəğərbne wan, qəwəta
 wan robro zedə dəbu, kome wan zəf dəbun,
 wana dıha əw re u dərb gərbəbun, nədərbəstəbun kəs
 be—hərə, məryve şelandi, bəringar, u cənəjəze kərbija
 bun, wəki zə zorda hərrə dıhatb. Əz wan roze pa-
 şərb zə sədərtija gynd hıdabumə nav alaje. Alaja mə
 bərb Şuşuqəle rekət, reja mə gərəke Əsə gynde Qy-
 lıduze kəta, koma wan bəla bəkəra, pesira gyndije
 xəbatkar zə wan xılazkəra, əw re vəkərana.

Alaji bəri evare rekət, tarije öd hıldabu, gynd kətbunə bın tarije, kəsək dərva tynəbu, tene dəngə: əwtə—əwta səje gynda, fitə—fita şvanabu. xysə—xysa: ava əəme Argəcae bu, dьkьşija təv ava Ərəz dьbu, bər-şer dьcu.

Alaji bь fəsal dьcu, nava geli, bər əem, nav dara-ra dərbaz dьbu. We roze lь çiki bər əem ewьrin, rь-ħətbun.

Roza paşın disa evare Alaji rekət, bərb dьzmbьn, we şəve edi komək əskəre sor (12 əskər) kьvş kьrbun, wəki peşije hərbьn, səva ditьna çije dьzmbьn, səva bələdija re u sər wəxtije.

Sьvə ronbu, əskəre sor kom—kom dьsun, zь əskəre sorə kьvşdar, nьşkeva jək tələ—təl zьvьri gьhiştə bal əmьrdar, gyhe wida cənd gьli gotьn.

Əmьrdar əskər çida da səkьnandьne, gazi cənd kamandəra kьr, şewrəkə euk kьrbьn, paşə əmьr kьr, wəki peşda u komək əskəre dьnzі pəjwan kьvşdara şandьn, wəki dordare (qərawьle) dьzmbьn be dəng, çida bьgrьn. Sərқare we koma kьvşdar, Andьrej bu, Andьrej hortəki çerьbandi, sьmeləkə zərə le, əəvə kəsk, ruje xьə nivida kyrdьkьr, çenik dьhьst, dordare dьzmbьn lь şər qəje runьştьbun, tava sьveda se həva pale xьə spartьbu kəvьra razabun, dьdьzi lь sər tətəki tamə dьlistьn, çar—çarnazi bawişke xəwe dьhatne, dьhenьziñ.

Andьrej əmri sər həvale xьə kьrbьbu, wəki tələ—təl pəj wi hərbьn jək zi sьpartьbu wan, waki be kьxьk, yssa re hərbьn ky nəvə xьşə—xьşa cьrpije meşə u rə-

qin bь kəvьra nəkəvə, zь bьn lьnge wan kəvьr hol
nəvьn.

Андреј решије дьсу, əскəр зи noli wi caləpika
рəјдьсун гьhistьнə бьntara qəje, Андрeј cənd əскəр
ль zere, həmbəre wan da səkьnandьn, wana tьvьng бь
qəгəwьlara гьртьн, бь хуə u cənd həvalava зи дьzi-
kava qəjera hьkьsijan, wan həw nьherin, бь шure
təzikьri sərra səkьnin!

— Wərnə rae! dəste хуə бьльndкьn!.. Əwana ha-
tьнə rae u spieolki bun, Андрeј dəste wan гьre
dan, əək silhe wan hьldan, bərb alaje anin u əlam
кьгьн, wəki alaji peşda be.

Əskəre taşnaka бьntara Qyliduze feza geli nav me-
şəda. çiki rast bər kanije ewьri bun. Dare meşə zəf
hur, hьnəkzi kəle mewka bun. Sər darara pьşta həspa
u səre məгьva дьхуенjan. Duje агьra zь durva хуја
дькьr, кьvьşbu, wəki харьн hazьr дькьгьн. Əskəre wan
hьnək pexas vələzija bun, hьnəka харьн ce дькьгьн,
hьnəka зи sər kanije lьnge хуə дьşuştьн, tьvьnge хуə
təмьz дькьгьн, perazi kəm—kəm кьlam дьgotьн, la-
qьrdi дькьгьн. Sərkəre wanzi kьlav u хaliçe ky zь
gьynda talan ani raxьstbunə ərde, sər vələzijabun
şərav бь кьbab u qəlija bərxа дьхарьн.

Alaja mə bər eem nav darara hat, wəkə niv kilo-
metrəke nezik car alije wan гьrt, u qələcə vədan,
çije хуə ditьн, Каров nəşkeva əlmətija rae da; wəki
benə rae! Əskəre wan təv həvьbu, hьnəka sol—gore
хуə hьştьн, hьnəka kьm, hьnəka зи həsp zin, dəst бь
rəve кьгьн; хуə nav darara дькьгьн, lap хуə ynda кь

гын. Раҫе сәр кәге ван өмг кыг:—„Нә гәвн!.. Ле-
хн!.. Агыркн!.. әскәре ван һәлә сәг һөвдә нәһатъбу,
ҫје һөв нызанъбун. һәрәке ҫага хуәдә дөвө ҫвннга
хуә дьгезкыг, у агыг дькыг.

Карпов Әмьркыг,—пүлемјота агыркн! раҫе Әмьг
кыг, wәкі бәра дәста Андьреј реҫда һәррә, бомба
бавезә. Бу гыгә—гыра пүлемјота, bomb сәр һөв да-
витън. Әскәре ван һым дьгәви, һым дькәтън, нав ҫо-
зедә, гылдә хуә ундә кыгъбун, дьсун неzeki. кома
әскәре мә дьне дьбун, у диса ҫундә дьзъвьгн. We
ортәдә wәкә 60 нәфәри дөвө ҫвннга бьльнд кыгн,
у бәрб мә һатън. Зь је main дәстәке зи һөв ҫьданд у
һуҫуми сәр әскәре мәји реҫ бәри хуә кыгн, әскәре
мә һнәки мина хуә ҫаҫкыг, һнәкәзи дьхаст ҫундә
вәкьҫн, ле Карпов диса Әмьг кыг,—реҫда! хуә зи
реҫда гавдә, әскәр диса ле зьвьги, ve ҫәге idi wана
тәјах нәдә, рөвин. Дәст бьльн кыгја ty зь хуә се нә-
кыг, төв wi ҫәри нәбуу. Мә әскәре ван јекы гыгън,
једьне зи кыҫън, јекы дьрөвинзи әскәре мәј дур сәкь-
ни, јәкә—јәкә дьгыгън, дьгһандьнә һөв, дьамин төви
гыгъ!ја дькыгн.

Раҫе ьггон nezik дьбун, әскәре sor ҫвннге бә-
гөв кыг, дькыгнә ьггона, дьбьрнә гынд, һәспе
ван у ze majne дьн һөму бәгәви ҫики кыгн. Зь ван
ереҫә мәгьн һатъбунә кыҫън, ьггн даг кыгъне, дьбу
налә—нала ван һнәкә зь еҫә бьггнә хуә өрдә бор
дькыгн, гәзи дькыгн, ав дьхастън,—ав... ав... Әв
кыҫти у бьриндар һөмузи дьзъмьне сьньфа proletara бун: Хал-

sərkar, u zabıte wanbun. Je gyla pulemjote qalraxe
seri bəri sərəskəre wan bu.

Pısti cənd roza alaja mə zı we bərbe Şuşuqəle
cu. Nava meşa, qəje zınarara dərbaz dıbu. Zı nav
meşa u qəja gələk həjwane bəjani radıbun: Hıre, ruvi,
gyr, pəzkıvi, u je majin.. Əw həmu zi je mə ditibun..

Əm cun, ı Şuşuqəle əskəre mə gıhıstə həv u mə
xəbatcije Qərə baqje zi bı sərkarıja fırqə kommu-
nista aza kırıb, pıhazı əz nav ordıja sorda alajı koman-
daıbım, u peşıja dızımna şər dıkım.

XƏBATA DƏWRƏŞ

Dəwreş xortəki dəlali bərb əəvbü.

Bəzna Dəwreş, mina dara spindare rastə titalibu. Dəwreş hələ 20 salı; sfəte wi mina şıkle zə mume cekəri spi u nərm bu u ruje wi nə hatəbun.

Wəxta Dəwreş kənçe xyə lə xyə dəkər, səre xyə şədkər, mərja həwəs nədkər, bəre xyə zə bgyhastə. Pore wi rəşi kərişk, tıje wi mumanı, Əve wi mina ase dor nəqşandı, bürje wi rəşbun.

Dəwreş dənəv günde Teşrlijeda dhatə həsave səwa xortəki zə bədəwa, bədəw, dərbdara dərbdar, mer xasa mer xas, u zə hazır bune hazır. Dəwreş we paize təzə mə təba əskərje kytta kər bu, səwa fırqə van, şandəbunə günde Suse yzəka fırqə.

Gyndija yssa zə Dəwreş həz dəkərən, dgotən,—kə-ləme ky we lınge Dəwreşra hərə, bəra əəve mərə hərə. Həmin ky qize wəlet ləşər wi aqyle xyə ynda kərəbun.

Le wəxta Dəwreş də cəvatada xəbər dıda? Mərja tre Əjni kətəbe bədəwətje gərtijə dəste xyə dıxunə; yssa zu—zu u rırs lə həv dənı, u bə dəv leve xyə şəkəri bəşə vədəbu dəkənja.

Wəxta Dəwreş səva qədandənə plana xyəndəne gundi bəravdəkər u cəvat dəkərən, gundi bəzmanəki nərm u

бъ пѣрснѣ курѣ ысса дѣда сѣрвѣхт кѣрне гѣллѣка
хѣма лъ wedѣре дѣготѣн,—ах! Дѣврѣш хуѣзълатѣ ыбраѣ
мѣ, жан тѣштѣки мѣбуѣа жи, ыбра кѣрсе сѣр ѣанѣ мѣ
хѣсрѣтѣѣа, хѣнѣкази дѣгот,—зѣ вѣра сѣдѣртѣа нѣхѣла-
зѣмѣ, сѣва буѣа, вѣки ѣв ѣандѣнѣ сѣркѣре гѣндѣки,
Дѣврѣш, ысса бу, вѣки сѣркѣртѣа гѣндѣки мѣна гѣнде
Suse зѣра хѣндѣк дѣхатѣ хѣсавкѣрне.

Сѣмкѣ ѣви бѣ we хѣвѣр дана хуѣ, u хѣвата хуѣва,
хѣму plane гѣнд: plana сандѣне, хуѣдѣна брѣли u je
majin wѣхтѣда дѣданѣѣдандѣне.

Ысса зи бѣн дѣсте ызѣка komsomolada, тѣшкilate
ѣурѣ—ѣурѣ dabunѣ тѣшкил кѣрне: Moper, asoavja vim
xѣе sor, u je majin. Дѣврѣш spartbu хѣму ыргѣван
u komsomoled гѣнд, сѣва хѣнбуна ѣухѣле ѣскѣриѣе, сѣ-
ѣасѣте u ѣухѣле дохѣртѣе хѣнбѣн.

Дѣврѣш 7 роѣа ѣарѣке ыргѣван u komsomole
гѣнд бѣрѣв дѣкѣрн, wanara дѣрса гѣлѣ агѣр кѣрне,
ѣѣасѣте u дохѣртѣе дѣрбаз дѣбу.

Wѣхта гѣндѣѣа дѣтитѣн Дѣврѣш wana дѣдѣ ѣерге, хѣни
lexѣстѣна нѣѣанѣ u ѣухѣле majin дѣкѣ, хѣма wi сѣхи дѣ-
готѣн:—Oro wѣллѣх ѣв diwana diwanѣкѣ зорѣ, хѣр komsomol,
ыргѣѣи u хѣватѣкѣра хѣма дѣmale wandazi
хѣр тѣшти дѣдѣ хѣн кѣрне.

Le wѣхта гѣндѣѣа нѣѣанѣ wane дѣрбдѣртѣе, fizkul-
ture u гѣлѣ агѣр кѣрне дѣдитѣн? Kal pirazi хуѣзълѣ
хуѣ бѣwan дѣанѣн дѣхастѣн бѣбуѣана тѣви тѣшкilateд wan.

Hѣрро wi сѣхи, qiza кѣсѣбе гѣнд, Usѣve Ѧvdo u
сѣнд qize дѣнѣ 14—15 sali дѣхатѣн тѣмѣѣ дѣкѣрн.
Le lap нѣдѣхатѣнѣ nav wana, тѣне durva mezѣ дѣкѣрн.

Səjrana qıza Usəv, həvala xyə Gylizərra dəgot, — Lele, sımna nəe əmzi bəvynə komsəmolka? Bave mə we sə bezə, nə brae məzi təvi wəyn.

— Əz zi dəxazım... Gylizəre got.

— Də wərə əm hərynə, bal Dəwreş, ərze bəvyni- sən bədnə.

— Nə əz dətərsəm.

— Zə sə dətərsi?

— Şex Şəro u məllə Isa hər-rotənə mala mə bave mənra dəvezən: — nəvə—nəvə, ty dəheli qıza tə hərə bəvə komsomol. Bave mənzi edi teda mytəhəjər, ma got: — Na, təşte ısa dəvə? Əz nəheləm. İza naka wəki əz bəm, ty wərə, səva wana dəle bave mən nəe u nəhelə.

— Gylizər çan! Wərə əm cənd roza dəzi həryn çvata, u zə Dəwreşra zi bezən, əwe əssə de u bave mə bədə sərwəxt kərynə. Sımky xəbərdana ıyada şex məllə nəkəryn bər wi xəbərdən.

Səjrane dəgot u məllə we dəgərt, bərb wana dəbər

Bərə Gylizəre hənəki xyə şunda dəgərt, paşə həma nəşkəva got, — Də wərə əm həryn! Həlbə koməkə noli wən u xortəki noli Dəwreş we ləpəştə məyn. Şex qəroje ru dərez u məllə İsaje pəşt kuz, we sə bəkn. İ... bəra təzə kətə bira mən, nə Əjšana Səbri zi cu xyə nəvisi komsomol kətə nəv yzəke, naka zi bjə sər kəra mala xyəndənə.

Sə bə weja kəryn, wəki sə zə mə bəkn; wərə əm həryn.

— Le səwa? mərvə ky bəxyəzə pəşda hərə, bəvə mərv, zə dəne təştəki hildə, gərəke nə tərşə, şərm

nəkə, bər cətnja nəsekənə, həla ky nəha ty cətnje
yssa tynəny, nə? Wərə əm hərən. Səjrane got, u
dəste həv gərtn, kənjən, bərb wana cun, duz cunə bal
Dəwreş. Dəma Dəwreş əwana ditn,—oh!.. Sər sərə u
Sər əəva hatnə, gəli həvale dəlal, jəqin hun hatnə
wəki təv mə bə xəvətn, əre?

— Bəle... Le Dəwreş çan! Gərəke ty yssa bəki,
həla kəs pe nəzanbə, u paşə zi de u bəve mə sər-
wəxt bəki, Səjrane got.

— Əw gli sər sərə—sər əəva, le hun həla dyse
roza wərnə çvata, hune bə xyə gəli—gotnə ysa
hinbən, wəki qə kəsək nəkarvə bər wə xəbərde, got
u hanzuka zera ərzə nəvisi, anket tətzi kər u da
yzəka komsomola.

Cənd roz dərbaz bun, Səjran u Gylizər qə zə
çvata nədman, hətə roza çvate, əwana epeçə hini
gəli—gotnə səjasətije u tətə zi bun.

Wəxtə əwana dərbazi nav komsomolje dəkərn,
Əloe komsomol rabu got,—gəli həvala! hun xyəndəne
zanən? Hun zanən wəki komsomoli cəjə?

Zə wana, Səjran rabu got,—Əre, hərəkemə se sala
məktəbə gyndda xyəndijə, komsomoli zi, təşkilatəke
koməka (ymuda) fərçejə. Çavda u runəst. Həvala
jək—jək pərs dan—əwanazi eçz nəbuji çav dədan.
Paşə bədəst bəynd kərnəkə be məqəblyi kətəne nav
komsomoltje.

Edi hərsə qiza zi kənçə komsomolika lə xyə kərn-
bun; tətvi yzəka komsomola bə dyl u əşq dəxəvətin.

Xorte gynd gälləka səva Səjrane aqyle xyə ynda kьь-
bun u səve din—har bubun. Сьмкы səjran aqyle xyə,
xəvata xyə u һьмзи b-dəwaja xyə zəf zedə bn. Səjrane
yssa bu, le xorta we səwa aqyle xyə ynda nəкьрана?
Çarna wəxte bəsa mer kььна we dьбу; Səjrane dь-
got,—əz mer nakьm, hətə xyəndьne dəst nəjьm. Le
de u bave we dьxastьn һəma we gave zera merək
bьditana u bьdane. Сьмкы wana nədьxast, wəki qiza
wan һərə çije dur u хərib kəvə. Dьgotьn,—Вьра qiza
(mə gyndda merkə, zьmə nəqətə. Ləma zi Səjrana бə-
ləngaz бь Əmoe kyre-Əlora gotьn kььbun, wəki bьdane.
Səjrane Əmo bəgəм nədкьr, u nədхast. Сьмкы, əwe
Əmo zuda nasdькьr, nə xyəndi, zь gьli—gotьne şewre
paşda maji, şьv lь bьn gьhkətibu.

Ləmazi Səjrane dəzmala wi şunda dьzьvьrand u
soz nə dьda, səva standьna wi. Məna Səjrane təne bu
bu əw, wəki de u bave we ze nə хəjdьn, dьle xyə nə-
кьn, dьgot'—Əz səva xyəndьne nastinьm. Сьмкы əz
dьсьmə xyəndьne. Səjrane nədьxust хətre de u bave
xyə kəvə.

Edi Səjrane dəst wanda dəbur nədкьr, dьxastьn
wəki бь dəste zore bьdьnə, əwikəri şьv lь gьh kəti.
Səjrane Edi dit, be fəjdəjə, got,—һəmin ky əze bəuja
ma, һəм ja pak əwə, nakava һəгьm, rabu, cu ba
Dəwreş, got,—əz dьxazьm, һəгьm bьхunьm.

Dəwreş got:—kədəre u kizan məktəbe?

— Baқije, jenzi Rəwane texnikume Сьма wə mьn
һьlnədьn? Səjrane got.

— We tә hыдын, хәватә хәдә дәрбар, u бь тәҗ-
мина мын гәрәкә тә дь гында кыrsa сара кыта кь-
гьвә, әре?

— Бәле.

— Сәjран җан! Wәки дьси хуҗка мын Әjсе зи бь
хуҗа бьбә, бьга әw зи бьхунә.

— Әjсе тьштәки зь хуәндьне занә? Сәjране got.

— Le сәwа, сәрқара mala хуәндьне jә, Әw зи
мина тә komsomolkajә, һьмзи дәрsdара кыrsa зьнаjә.

— Dә wәрә әм иro һәрьнә нәһje сyxyle мә дузкьн.
Сәjране got, u һәр dy сун, сyxылдуз кьрьн u вәгәр-
janә, mal.

Wәxta дәst pe bunә sala хуәндьне Сәjран u Әjсе
сун. бәре кәтьнә кыrsa һазьrje, paсә зи кәтьнә кыrsa
jәкә u хуәндын.

Dәwreҗ зи edi нә дь хуәст, wәки гында бь minә.
Сьмкы Сәjран, u Әjсе cubунә хуәндьне, әw зи edi
бәре—бәрә мәзын дьбу, зь wirazi хуәндьна бьлнд
lazьmbu; дьхуәст бьхунә.

Әw зи роке rabu cu нәһje сyxыл тәслим кьr u cu
Tiflise кәтә институтә ьrқe, сәwа хуәндьне. Әw ереҗ
wәxt—zәman бу, wәки mala Dәwreҗ хали bubu, edi
кәсәки noli бәре oda wi нәдьхәмьланд, u teda govәnd
нә дьгьрт, wәки хорт u qiz бьсьвьн.

Car sal дәрбаз bun. мәбьhist, wәки Dәwreҗ, Сәjран
u Әjсе хуәндын кыта кьрьнә u вәгәрjanә нәһje.

Wana җькле нәһje тәмам dabunә gyһастьне, хәват
dabunә сәр һимәки qәwin, yssa хәбат peҗda дьбьрьн,
әjni ль сәр гьли готьнә.

Dәwreҗ u Сәjране zәt, зь һәуәт дькьрьн.

S Ö R Ö Ç Ö M

	Ba
Dyl təqija.	3
Gynde məda	7
Qylama Əlo	10
Ərza Şəmə	13
Muhybti	15
Qylama oktjabika	19
Əsevə.	20
Pioner	24
Saqlırbəgeda.	27
Rewitija mən.	40
Dərsdar şro vədəkə.	48
Bərə kyre koso, paşe Zəkl.	52
Əli u Dilbər.	56
Bər sətnja hynər.	61
Xəbata Dəwres.	86

Վ. Ա. Զ. Ի. Բ. Ե. Ն. Ա. Գ. Բ. Ի.

Ն. Ս. Ի. Բ. Ա. Բ.

(Քրդերեն լեզվով)

Պետհրատ. Յերեվանի

ВАЗИРЭ НАДРИ

НУБАР

(На курдском языке)

Армгиз—Эривань